

Mei 2020

**KLEINE
KERNEN**

MAGAZINE

In print én online voor en door inwoners van Kleine Kernen

Themanummer

Woningbouw

UITSLAG ENQUÊTE

“BOUWEN, BOUWEN, BOUWEN”

96% van onderstaande dorpen wil bouwen

De Rips	Wagenberg	Berlicum	Hoogeloon	Wernhout	Luyksgestel			
Milheeze	Meeuwen	Liempde	Klein Zundert	Helenaveen	Soerendonk	Fijnaart	Westerbeek	Boerdonk
Molenschot	Bakel	Eerde	Sterksel	Beers	Rijsbergen	Nederwetten	Volkel	Wintelre
Keldonk	Sint Agatha	Hulsel	Het Loo	Olland	Dorp Achtmaal	Boskant	Ledeacker	Lennisheuvel
Linden	Riethoven	Duizel	Casteren	Lage Mierde	Haghorst	Loosbroek	Heerle	Sprundel
Netersel	Mariahout	Steensel	Putte	Westerhoven	Wilbertoord	Oerle	Lepelstraat	Heusden
Wouw	Stampersgat	Sint Anthonis	Vianen	Vlierden	Lithoijen	Biest-Houtakker	Andel	Nijnsel
Welberg	Heusden	Heijningen	Oosteind	Ulicoten	Drimmelen	Liessel	Borkel en Schaft	Dinteoord
Ossendrecht	Stevensbeek	Gemonde	Vortum Mullem	Lennisheuvel	Knegsel	Putte	OWM-beers	
Almkerk	Overloon	Vessem	Vorstenbosch	Eethen	Genderen	Mill	Landhorst	Aarle-Rixtel
Vierlingsbeek	Herpen	Wijbosch	Kruisland	Lieshout	De Mortel	Budel-Schoot	De Heen	Esbeek

Wat de gemeenschap kan..

In de talloze vooruitblikken op de post-corona-samenleving keert de kracht van de gemeenschap steeds terug. Wat is die kracht?

In hun dorpen en wijken pakken mensen veel voor elkaar op om de coronacrisis lichter te maken. De gemeenschap doet zijn werk, naast overheid en markt. Velen hopen dat dit na de crisis niet wegebt. Om die reden is het goed om met elkaar te kijken hoe de gemeenschap functioneert en waar deze eigenlijk niet gemist kan worden. Wat kan de gemeenschap? Tijdens deze coronacrisis hebben we met elkaar een gezamenlijk referentiekader gekregen. De impact van het virus is groot en gaat aan niemand voorbij. Iedereen heeft daar nu beelden bij.

We hebben allemaal aan den lijve ondervonden wat het betekent om een onderdeel te zijn van een groter geheel. Een onderdeel zijn van de natuur, die ons als individueel mens klein(er) laat voelen. Brabant blijkt geen eenvoudige optelsom van 2,5 miljoen individuen te zijn.

Onze provincie heeft zijn traditie in maatschappelijk initiatief. Denk hierbij aan pater Van den Elsen, als grondlegger van de coöperatieve gedachte. Toen nog vanuit de gedachte om de armoede met elkaar te delen en draaglijker te maken. Ook nog vanuit de traditionele zuilen ingericht. Maar in de laatste vijf jaar (de koplopers in onze provincie bestaan al meer dan 10 jaar) is een nieuwe beweging op gang gekomen: het bruist in wijken en dorpen. De buurt is de nieuwe zuil. Daarmee bedoel ik dat het dorp/ de buurt zich organiseert als de plek waar maatschappelijk

initiatief zich in samenhang ontwikkelt, maar dan zonder de scheiding van werelden die nog in de zuilenstructuur zat, dus inclusief: voor iedereen die er woont.

Dorpsraden en bewonersinitiatieven nemen zelf de verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid in hun dorp of (stads-)wijk, door diensten rond welzijn, zorg en wonen te organiseren. Gedragen door idealen en een intrinsieke motivatie gaan zij met betrokkenheid en passie aan de slag. Het lokale netwerk leidt tot nieuwe oplossingen voor vragen naar ondersteuning en zorg. Deze netwerken hebben zich in de afgelopen maanden op bijzondere wijze doen gelden.

We dienen onze samenleving meer op deze coöperatieve wijze in te richten, zo was al duidelijk vóór deze crisis. Het publieke leven meer op coöperatieve wijze ordenen. We ondersteunen (lokale/regionale) ondernemingen die hun publieke verantwoordelijkheid waarmaken. We zetten met elkaar meer in op vrijwillig samenwerken door professionals en bevorderen het eigen initiatief van inwoners.

Schreef ik in mijn vorige column nog over de kansen, die de Omgevingswet ons kan bieden. Nu het kabinet heeft besloten om de invoering van deze wet nog even uit te stellen, dienen we deze beschikbare tijd nog meer in het licht te zien van deze coöperatieve gedachte.

Dit vraagt om een andere stijl van besturen gericht op het vertrouwen in inwoners en het verder faciliteren van gemeenschapskracht.

**Evert van Schoonhoven Voorzitter
Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant**

Inhoud

- 2 Column Evert van Schoonhoven
- 3 Van de Redactie
- 4 - 7 Uitslag woningbouw enquête
- 8 - 9 Reactie enquête: Onno Hoes
- 10 - 11 Woningbouw in kernen gemeente Halderberge
- 12 - 13 Wij zoeken een woning!
- 14 - 15 Onderzoek huisvestingswensen gemeente Rucphen
- 16 Ex-gedeputeerde Erik van Merrienboer over de woningbouw
- 17 - 18 Nieuwe woonvormen in Noord - Brabant
- 19 Seniorvriendelijke buurt
- 20 - 21 Ecodorp Boekel
- 22 „Helenaveen op zoek naar vers bloed van buiten“
- 23 Column Henk Bouwmans
- 24 - 26 Erfbetreders bieden cliëntondersteuning aan boeren
- 27 Vergrijzingsbestendig
- 28 - 29 „Woningen“ in en om het huis
- 30 Column Corrie Bekkers
- 31 Samenvatting bestuursakkoord

“Bouwen, bouwen, bouwen”

Deze hartenkreet klinkt door uit de antwoorden van de gehouden enquête onder de leden van de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant (VKKNB). Maar liefst 96% van de 102 leden van de vereniging die reageerden op de vragenlijst - die we samen met de VKKNB hebben uitgeschreven - willen dat er in hun dorp gebouwd gaat worden. In dit magazine besteden we daarom veel aandacht aan de uitslag waarover op bestuurlijk, lokaal en provinciaal niveau het laatste woord nog niet gezegd zal zijn. De boodschap vanuit de dorpen richting de colleges van burgemeester en wethouders en gemeenteraadsfracties is in ieder geval duidelijk. En laat de coronacrisis geen excuus zijn om dit probleem niet daadkrachtig aan te pakken. Vergaderen over de woningbouw kan ook digitaal en blijft hard nodig. Nu en in de toekomst. Men wil “bouwen, bouwen, bouwen.”

Anderhalve meter dichterbij elkaar

Ja, u leest het goed niet anderhalve meter uit elkaar maar anderhalve meter dichterbij elkaar! En dit bedoelen we uiteraard figuurlijk. Ondanks alle ellende rondom de coronacrisis hebben wij het idee dat mensen duidelijk ook dichterbij elkaar komen. Mensen die een wandeling aan het maken zijn door hun dorp “buurten” op gepaste afstand weer meer met elkaar dan voorheen. Een positieve ontwikkeling in deze roerige tijd die ook aan bod komt in dit nummer. Blijf gezond en blijf elkaar helpen!!

De redactie

COLOFON

Aan deze uitgave van het Kleine Kernen Magazine hebben meegewerkt: Kees Backx, José van Balkom, Corrie Bekkers,, Henk Bouwmans, Roel Diepstraten, Wil Evers, Dorpsraden Brabant, Sonja van der Graaf, Pieter van Harberden, David Heesen, Onno Hoes, Astrid Kraayvanger, VKKNB, Ruud van de Lindeloof, Erik van Merrienboer, Provincie Noord-Brabant, Werkgroep Lokale Onderzoeksjournalistiek Kleine Kernen Magazine, Ton Pijlman, Toon van de Sanden, Evert van Schoonhoven, Bertrand Verhelst, VKKNB, VNG, Dewi Wagelmans, Hans Wierikx.

Layout en vormgeving: Jeroen Verhelst **Eindredactie:** Bertrand Verhelst

Foto's en illustraties

Aedes, Marc Bolsius, Roel Diepstraten, Gemeente Halderberge, G. Lanting, Provincie Noord-Brabant, Rijksoverheid, Shutterstock, Toon van de Sanden, Richard Stark fotografie, Michiel Verbeek, Jeroen Verhelst, VKKNB, Ministerie VWS, Dewi Wagelmans.

ISSN: 2665-9832

UITSLAG ENQUÊTE WONINGBOUW

De Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant heeft in samenwerking met het Kleine Kernen Magazine begin 2020 een enquête uitgevoerd. Dit hebben wij gedaan om in beeld te krijgen wat de woningbouwbehoefte is binnen de kleine kernen in Noord-Brabant. Daarnaast kunnen wij deze informatie bundelen en bij de juiste instanties aanbieden, zodat ook bij hen de noodzaak onomstotelijk duidelijk wordt gemaakt. Deze enquête is gestuurd naar 143 leden van de vereniging Kleine kernen Noord-Brabant. Van dit aantal leden hebben 102 leden gereageerd, wat aangeeft dat dit onderwerp erg leeft in het landelijk gebied. Student bestuurskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen Dewi Wagelmans die ook betrokken was bij het onderzoek bekeek de uitslag kritisch en gaat hier nader op in.

Wat vind je van de response vanuit de leden van de VKKNB? Is dit cijfer representatief?

De respons is oprecht hoger dan ik had verwacht, toen ik het aantal antwoorden zag was ik blij verrast. Dat betekende wel dat ik wat langer aan de verwerking van de resultaten zou gaan zitten, maar als onderzoeker ben je altijd blij wanneer een hoog percentage (meer dan twee derde van onze leden) reageert. Hieruit blijkt ook wel dat het heel erg leeft binnen deze kleine kernen. Of het representatief is voor heel Noord-Brabant, aan de ene kant wel heel erg. Er zijn namelijk ongeveer 200 kleine kernen in Noord-Brabant en dat betekent dat met de 102 respondenten de helft van alle kleine kernen binnen Noord-Brabant hebben gereageerd. Daarbij komt dat we hebben gekozen om de dorpsraden te benaderen, omdat zij het beste weten wat er speelt, dus hopelijk ook een accurate beschrijving hebben gekregen van de situatie in de kernen.

Wat valt je het meeste op als je de uitslag van de woningbouw-enquête bekijkt?

Hoewel er op verschillende plekken wel gebouwd wordt is in 96% van de gevallen behoefte aan nieuwe woningen. Dit komt

denk ik mede doordat er niet altijd naar behoefte wordt gebouwd. Als er namelijk nieuwe duurdere woningen worden gebouwd, waar er meer behoefte is aan starterswoningen kan men wel zeggen dat er gebouwd wordt. Maar het feit blijft dat er niet aan de behoefte is voldaan, dus de noodzaak blijft bestaan.

Zie je verschillen in woningbouw-cijfers tussen gemeenten die wel of geen woningvisie hebben?

Over het algemeen wordt er meer gebouwd door gemeenten die wel een woningvisie hebben. Volgens mij komt dat doordat zij dan een punt hebben om naartoe te werken. Hierdoor is er minder onduidelijkheid voor de gemeente en haar inwoners. Daarnaast is het belangrijker of deze visie (enigszins) overeenkomt met die van de kleine kernen. Bijvoorbeeld in bijna alle kleine kernen is er behoefte aan starterswoningen. Maar als een gemeente of aannemer alleen huizen voor hogere budgetten bouwt, krijg je leegstand en andere problemen. Het is dus niet alleen belangrijk of er gebouwd wordt, maar minstens net zo belangrijk dat er naar behoefte gebouwd wordt. Dit wil dus zeggen dat de gemeente in dialoog gaat met de kleine kernen om achter de behoefte te komen.

Aan welk type woning is er behoefte aan in de kleine kernen?

Deze vraag kan je uitsplitsen in twee categorieën, namelijk budgettair (bijvoorbeeld starterswoning gemiddeld 250.000 euro) en in de voorzieningen die erbij nodig zijn (levensloopbestendig of sociale huur). In de budgettaire categorie zie je dat er in 97% van de kernen behoefte is aan woningen voor startersbudget en 72,5% van de kernen is behoefte aan woningen één niveau duurder: tussen de 250.000 en 350.000 waar vaak twee onder één kap woningen onder vallen of in het algemeen meer gezinsvriendelijke woningen qua ruimte. In de voorzieningencategorie zie je dat er wel behoefte is naar sociale huurwoningen, maar vooral aan levensloopbestendige woningen (83,3%). Dit komt waarschijnlijk doordat er niet in elke kleine kern een zorgtehuis kan staan. Door middel van een levensloopbestendige woning kunnen vooral ouderen er zeker van zijn dat zij nog lang van hun eigen huis, in hun eigen kern kunnen blijven genieten.

Wat geeft de gemeente als reden om niet te bouwen?

Wat vaak gebeurd is dat gemeenten niet naar behoefte bouwen en dit komt door verschillende dingen:

1. Ruimtelijke redenen
2. Keuze voor commerciële projectontwikkeling
3. Financiële redenen
4. De gemeente wil niet zelf bouwen en beheren
5. Stikstofproblematiek

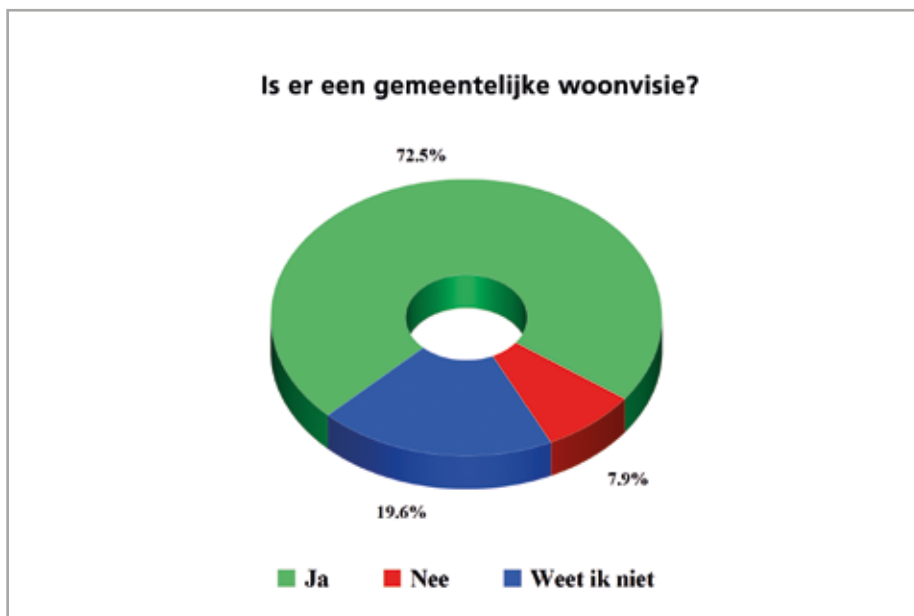
Natuurlijk was te verwachten dat de gemeente aangeeft dat er geen ruimte is om te bouwen. Dit kan door verschillende dingen komen. Bijvoorbeeld dat de kern aan de rand van de gemeente ligt en dus binnen de eigen grenzen moet blijven of omdat er sprake is van een beschermd gebied. Daarna wordt er vaak niet naar behoefte gebouwd, omdat er veel keuze is voor commerciële projectontwikkeling. Deze kijken meer naar eigen winstmarge dan naar wat er nodig is binnen de kern. Dit zou anders moeten, aangezien zij een semi publieke taak vervullen in het vormen van de leefomgeving van de inwoners. Daarna komen financiële redenen, dit is de meest makkelijke om uit te leggen. Gemeenten zeggen namelijk geen geld te hebben om te kunnen bouwen. Deze top drie stap met kop en schouders boven alle andere redenen uit. Hierna komen de redenen gemeente wil niet zelf bouwen en beheren en de stikstofproblematiek, welke maar enkele keren voorkwamen in de antwoorden.

Vind je dat dorpsraden genoeg onderzoek verrichten naar de woningbouw binnen hun kernen?

Ja, ik denk van wel. Aangezien dit maar één van de vele onderwerpen is waar een dorpsraad zich mee bezig houdt, is er best veel onderzoek gedaan. Zo zie je dat dorpsraden vaak zelf een enquête hebben gehouden, fysieke bijeenkomsten houden of veel inwoners persoonlijk spreken over dit onderwerp. Al met al heeft maar 10% van alle dorpsraden geen direct onderzoek gedaan naar dit onderwerp.

Wat zijn de bevindingen op de vraag hoe de lokale politiek reageert op de behoefte aan woningbouw?

Wat mij vooral opvalt is dat de gemeenten zo afwachtend zijn. Er lijkt weinig samenwerking te zijn van de gemeenten met initiatieven en vragen vanuit de kleine kernen. Zoals verder te lezen is, blijkt dat veel gemeenten geen plannen hebben of deze niet uitvoeren. Zo blijven de kleine kernen wachten zonder resultaat in een steeds krappere woningmarkt.

Bestaan er in de kern burgerinitiatieven rondom de woningbouw? Hoeveel initiatieven?

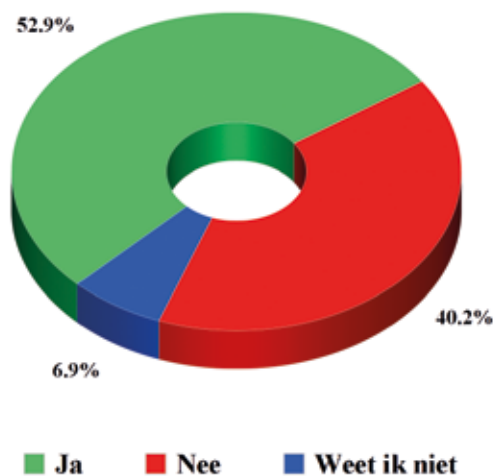
In totaal zijn er 54 initiatieven onder de respondenten bekend. Het meest voorkomende initiatief is het bouwen op eigen grond om een steentje bij te dragen. Daarna de Coöperatieve Particulier Opdrachtgeverschap projecten. Hierdoor zijn de bewoners zelf opdrachtgevers en kunnen zij ervoor zorgen dat er naar eigen behoefte gebouwd wordt. Hieronder zie je de 5 meest voorkomende initiatieven. Genoemde voorbeelden van burgerinitiatieven:

- Nieuwbouwplan op eigen grond
- CPO-project
- Eigen initiatieven
- Herbesteding leegstand
- Organiseren informatie-avonden

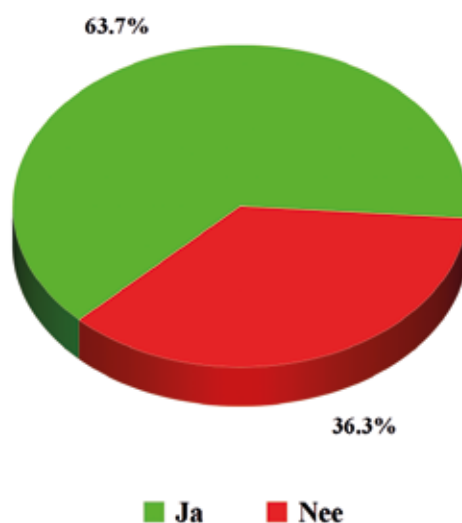
Hoe zouden volgens jouw bestuurders, politici – zowel lokaal als provinciaal – moeten omgaan met de uitslag van de enquête?

Ik hoop dat de enquête duidelijk maakt dat er een grote behoefte is aan woningbouw in bijna alle kleine kernen, zorg ervoor dat de problematiek niet onhoudbaar wordt. Hierbij is de oplossing niet altijd kwantitatief meer bouwen, maar ook slim bouwen. Dit wil zeggen kijken naar behoeften van de kleine kernen en niet blind woningen neerzetten. Ik denk dat ze dit vooral moeten aannemen als een eye-opener en hierdoor meer in dialoog gaan met de kleine kernen. Zij voelen zich meer dan eens niet gehoord en dat is op te lossen op een manier die voor beide kanten voordelig werkt. Gemeenten kunnen beter hun taak uitvoeren en de kleine kern blijft voortbestaan, stilstand is namelijk achteruitgang. In het huidige woonklimaat wordt het steeds belangrijker om een stem te geven aan de inwoners (omgevingswet), dus zorg ervoor dat dit soort enquêtes niet nodig zijn om hen een stem te geven. Vraag zelf naar hun wensen en geef hen zelf, lokaal, een stem.

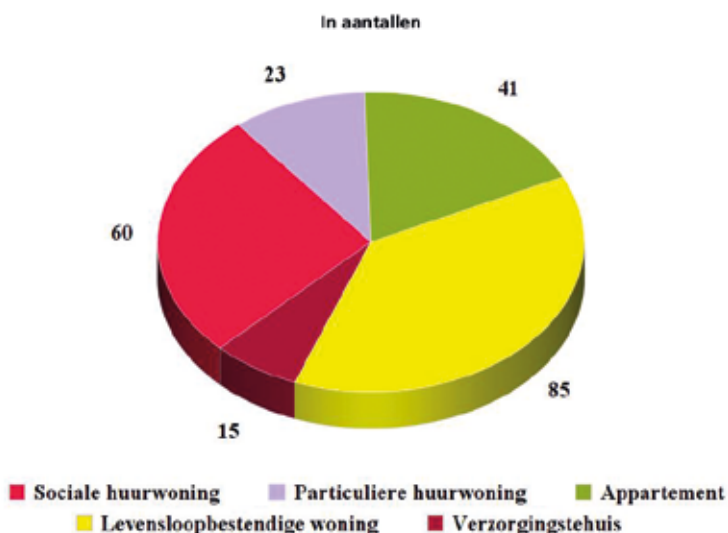
Bestaan in uw kleine kern burgerinitiatieven rondom woningbouw?

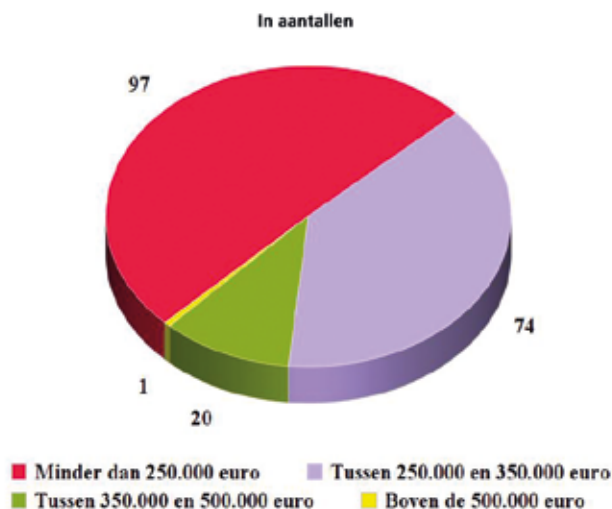
Worden er op dit moment woningen gebouwd in uw kern?

Aan welk type woning is er behoefte aan in uw kleine kern?

Aan welk type woning (waarde) is er behoefte aan in uw kleine kern?

Woord van dank

Graag willen wij alle leden van de Vereniging Kleine Kernen bedanken voor de beantwoording van de vragenlijst over de woningbouw. De uitslag heeft cijfers opgeleverd die in de toekomst tijdens onder andere een provinciale bijeenkomst verder aan bod zullen komen. Dit alles ten gunste van de toekomstige woningbouw in de kleine kernen waarom duidelijk gevraagd wordt. Groot woord van dank ook aan de student bestuurskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen Dewi Wagelmans (op de foto hieronder) die alle ingevulde antwoorden heeft verwerkt. Geen geringe klus, zeker gezien het grote aantal reacties vanuit het Brabantse land. Het resultaat mag er wezen! De dorpsraden, politici, bestuurders en overige betrokkenen kunnen er mee aan de gang. Uiteraard zullen we de ontwikkelingen blijven volgen en blijven delen via het magazine en de hieraan gekoppelde digitale media. Uiteraard zijn en blijven reacties vanuit het veld welkom. We horen graag van u!

**Werkgroep Lokale
Onderzoeksjournalistiek Kleine
Kernen Magazine
Vereniging Kleine Kernen
Noord-Brabant**

Bloemlezing reactie politiek op woningbouwvraag

	Aantal	Percentage
Gemeente heeft een plan, maar voert dit niet uit, of is een plan aan het maken	28	33,7
Gemeente is afwachten met een plan maken	18	21,7
Gemeente heeft een plan en voert dit uit	11	13,2
Gemeente voert een plan uit, maar bouwt niet naar behoefte	10	12
Totaal aantal respondenten vraag	83	

Onno Hoes over uitslag enquête

“Erkenning en herkenning van behoefte aan starters- en seniorenwoningen”

Naar aanleiding van de woningbouwenquête gehouden onder de leden van de VKKNB vroegen we Onno Hoes als voorzitter van de Nederlandse Coöperatieve Vereniging van Makelaars en Taxateurs (NVM) om te reageren op de uitslag.

Onno Hoes mag overigens zeker geen onbekende in het Brabantse land worden genoemd. Hij werd in 1992 lid van de Provinciale Staten van Noord-Brabant en vanaf 2001 tot 2010 was hij lid van de Gedeputeerde Staten in onze provincie. Hoe kijkt hij naar de uitslag van de enquête en welke stappen zouden er volgens moeten worden genomen om de woningbouw in de kernen op een hoger plan te krijgen? De conclusie is snel gemaakt: Een niet uitgesproken visie op de woningbouwproblematiek kan hem zeker niet verweten worden.

Wat is uw eerste indruk over de uitslag van de enquête?

Goed dat dit onderzoek gedaan wordt. Het maakt nogmaals inzichtelijk wat we eigenlijk al langer weten. Er is veel behoefte aan woningbouw en vooral starters komen er nu moeilijk aan te pas. Als je kijkt naar de uitkomsten, dan valt mij op dat zo'n 50% van de gemeenten afwachtend is met een plan, of dat nog aan het maken is. Als je weet dat de tijd tussen de eerste plannen en de sleuteloverdracht al snel zo'n vijf jaar is, terwijl de krapte er nu is, dan heb je de ernst van deze situatie in beeld.

Komen de cijfers uit de enquête overeen met het beeld dat jullie als NVM hebben van de woningbehoefte in dorpen?

Zeker. Jullie constateren dat er een enorme behoefte is aan starterswoningen en seniorenwoningen.

En aan woningen die minder dan 250.000 euro kosten. Dat beeld komt overeen met wat wij terugkrijgen van onze makelaars. Jongeren kunnen geen geschikte en geen betaalbare woonruimte vinden en blijven daardoor tot op steeds hogere leeftijd thuiswonen. En ouderen zitten op den duur 'gevangen' in hun woning omdat er geen seniorenwoning beschikbaar is. De woningmarkt is een keten van verschillende schakels. Mensen maken als het ware een wooncarrière door; van studentenwoning, via de starterswoning naar de grote eengezinswoning. Als een van die schakels vastloopt, dan stagneert de keten als geheel. Doorstromen wordt zo onmogelijk.

Ook zien wij dat de prijzen van nieuwbouw steeds verder oplopen, tot 390.000 euro gemiddeld. Daar zijn een aantal legitieme redenen voor, maar desalniettemin moet je constateren dat dit voor veel mensen niet meer te betalen is.

sen niet meer te betalen is.

U heeft verklaard dat de provincies “erg achterover hangen” ten aanzien van de ontwikkeling van de woningbouw in hun gebieden. Wat zouden de besturen van de provincies dan moeten gaan doen?

Het grote tekort op de woningmarkt wordt enkel opgelost door de komende jaren te blijven bouwen. Juist nu is het belangrijk dat er publiek-private regie komt tussen overheden, bouwbedrijven en financiële instellingen. Bouwen én de transformatie van kantoren naar woningen maar ook winkels die woningen worden. Elk huis telt! Dat vraagt ook om creatieve oplossingen, en ruimdenkende besturen. We moeten bijvoorbeeld niet de optie om aan de randen van de steden te bouwen op voorhand uitsluiten. We moeten niet blindstaren op binnenstedelijk bouwen. Soms

moet je ook elders wat groen opofferen, om zo wel de leefbaarheid in de stad of dorpskern te behouden. Dit vraagstuk gaat over meer dan aantallen huizen. Het gaat ook om leefkwaliteit. En gaat dan ook over infrastructuur en voorzieningen in de buurt.

Welke stappen adviseert u de dorpsraden richting de gemeenten om de woningbouw in hun kernen te stimuleren?

Inventariseer naar welke woningen er behoefte is. Dat kan door te kijken naar de samenstelling van de bevolking, en door met de lokale makelaars te praten. Als geen ander weten zij naar welke woningen de voorkeur lokaal uitgaat.

Onze leden hebben dagelijks te maken met mensen die op zoek zijn naar een woning. Wij hebben in onze data ook haarscherp in beeld welke woningen snel verkopen en welke wijken of straten populair zijn. Uit die data kun je conclusies trekken en die benutten ten faveure van de woningmarkt.

Welke rol is er voor het kabinet en de Tweede Kamer weggelegd om het tekort aan woningen weg te werken?

Minister Ollongren moet de regie op de vastgoedmarkt terugpakken. In 2018 is Ollongren heel voortvarend aan de slag gegaan met de Woonagenda, waar onder andere NVM bij betrokken is. In die agenda is een ambitieuze doelstelling geformuleerd van 75.000 woningen per jaar. Echter, dat streven is nog niet behaald. Eerder is besloten om de woningmarkt vooral aan de mede-overheden over te laten. Maar als je ziet dat dat niet werkt, dan zul je de teugels weer in handen moeten nemen. De vraag naar woningen is bovendien niet alleen kwantitatief. Je zult ook kritisch moeten kijken naar het type woningen dat

we bouwen. Er ligt veel nadruk op sociale huurwoningen, maar de behoefte aan woonruimte is breder dan dat.

“Juist nu is het belangrijk dat er publiek-private regie komt tussen overheden, bouwbedrijven en financiële instellingen.”

Welke soort woningen zouden er volgens de NVM als eerste moeten worden gebouwd?

De nadruk ligt op binnenstedelijk op lossen van de krapte. Echter, binnenstedelijk bouwen is ingewikkelder en daardoor veelal duurder. Bovendien moet je je afvragen of iedereen in de binnenstad wil wonen. Als je een startend gezin bent, heb je vaak meer behoefte aan een tuin of een speelplaats in de buurt. Je moet dus bouwen voor de vraag, en niet blindstaren op één type of één locatie.

Kunnen de aannemers de inhaal-slag van de te bouwen woningen aan?

Dat is eigenlijk een vraag voor Bouwend Nederland. Echter, als ik zie en hoor over de opkomst van prefab-woningen waarmee de bouwtijd enorm verkort kan worden, dan stemt me dat hoopvol. Belangrijk is dan ook dat de fase van vergunningsverlening ook korter wordt.

Welke effecten ziet u van de coronacrisis op de woningmarkt

In tegenstelling tot wat anderen beweren, loopt de woningmarkt in de eerste weken na de aankondiging van de maatregelen opvallend goed door. Er worden nog steeds meer woningen te koop gezet en verkocht dan in de weken voor de crisis. Het aantal te koop gezette woningen tijdens de intelligente lockdown ligt in de eerste weken van mei ruim 3% hoger dan

een jaar geleden.

We zien dat de meeste huishoudens die op het punt stonden om een stap op de woningmarkt te zetten, deze stap ook daadwerkelijk maken.

De woningmarkt is al lange tijd enorm overspannen. Door de coronacrisis neemt de vraag iets af, maar het aanbod neemt tegelijk ook wat af. Dat wil zeggen dat de krapte op de markt er nog steeds is. Dat maakt ook dat er van prijsdaling vooralsnog geen sprake is. Gemiddeld genomen wordt er nog steeds boven de vraagprijs betaald voor een woning.

Wat de effecten van de coronacrisis op de langere termijn zullen zijn voor de woningmarkt is lastig te zeggen. De woningmarkt is een vertrouwensmarkt. En wanneer deze situatie langer duurt, dan zal dat effect gaan hebben. Maar vergeet niet dat de markt al lange tijd heel krap is. De vraag is niet opeens helemaal verdwenen. Mensen zullen ergens moeten wonen, en jongeren zullen op een gegeven moment alsnog op zichzelf willen. Verhuizingen die gekoppeld zijn aan 'levensgebeurtenissen' gaan gewoon door.

Virtueel bezichtigen woningen mogelijk

Makelaars hebben snel gehandeld toen de maatregelen van 'social distancing' bekend werden gemaakt. In hoog tempo zijn de mogelijkheden voor het virtueel bezichtigen van een woning uitgerold. En wanneer het serieus wordt, dan is er nog steeds een fysieke bezichtiging mogelijk, binnen de richtlijnen van het RIVM.. Mensen die nu komen kijken, zijn dan ook oprecht geïnteresseerd om het huis te kopen. Waar er eerst 20 kijkers waren, heb je er nu nog tien. Dat betekent dat de makelaar nog steeds negen potentiële kopers moet teleurstellen. Van de collega's van funda begreep ik ook dat de bezoekersaantallen redelijk op niveau zijn. Juist in deze tijd merk je hoe belangrijk een goede woning is. Een plek waar je je thuis voelt, en waar je nu ook prettig kan werken, kan sporten en je kinderen helpt onderwijzen. De emotionele waarde van ons huis neemt daarmee alleen maar toe.

Bertrand Verhelst

**Wethouder
Hans Wierikx**

“Goed wonen voor iedereen in onze vijf dorpen”

Gemeente
Halderberge

In veel kleine kernen in Brabant worstelen de verantwoordelijke wethouders met de problematiek om voldoende woningen in de eigen kernen te kunnen en te mogen bouwen. Eén van hen is wethouder Hans Wierikx namens de lokale partij genaamd WOS (Wij Overleggen Samen) Halderberge uit Oud Gastel. Hij is sinds februari 2016 wethouder in gemeente Halderberge. Hij is overgestapt van het bedrijfsleven richting het openbaar bestuur “en mag ik zeggen met heel veel plezier.” Zijn portefeuille bestaat uit Ruimtelijke Ontwikkeling, Sport, Cultuur, Milieu en Duurzaamheid. “Een mooie brede portefeuille en ben daarnaast projectwethouder voor een aantal projecten binnen onze gemeenten zoals o.a.. de nieuwbouw van een voortgezet onderwijs gebouw, herbesteding van een voormalig seminarie Bovendonk en maak deel uit van de stuurgroep Borchwerf. Als wethouder zit je middenin het dynamische proces van besturen van een hele diverse gemeenschap samen met onze gemeenteraad en inwoners.”, aldus de wethouder die we aan de tand voelden over de woningbouw in de kernen van zijn gemeente.

Heeft de gemeente een woonvisie? Zo ja, wat is volgens u het belangrijkste uitgangspunt hierin?

De gemeente heeft een woonvisie. Halderberge is een woongemeente met een unieke diversiteit aan kernen, bijzonder cultuurhistorisch erfgoed en een recreatieve en toeristische trekpleister. Op het gebied van wonen zijn er vier Halderbergse woonwaarden die als een rode draad door

de woonvisie lopen.

De belangrijkste woonwaarde voor Halderberge is ‘De vijf dorpen met elk een eigen gezicht’.

Elke dorp onderscheidt zich door zijn eigen karakteristieken omringt door een groot en afwisselend buitengebied waar (agrarisch) ondernemen en recreëren belangrijke rollen spelen.

Naast de belangrijkste woonwaarde hebben we ook gedefinieerd;

1. Goed wonen voor iedereen in een groen, veelzijdig en landelijk woonmilieu
2. Duurzame ontwikkeling in bouwen en wonen
3. Ruimte voor initiatief en samenwerking

Hoe komt de invulling van de bestemmingsplannen – mogelijk gezien vanuit de woonvisie - tot stand?

Bij nieuwe initiatieven toetsen wij of het plan bijdraagt aan de doelstellingen en ambities van de woonvisie. In het bestemmingsplan is ons beleid opgenomen en zijn ook rechtstreeks flexibele bepalingen opgenomen. Hierbij kan ons college medewerking geven aan nieuwe initiatieven als ze passen binnen ons volkshuisvestelijk beleid. Daarnaast hechten we veel waarde aan maatwerk. We benaderen vraagstukken altijd vanuit de Ja mits houding. Dit kan leiden tot postzegelplannen om speci-

fieke ‘dromen’ mogelijk te maken.

Is er ook een afzonderlijk bouwplan per kern binnen de gemeente?

Jaarlijks wordt er een woningbehoeftepeiling per kern gehouden. Het doel van de woningbehoeftepeilingen is om inzicht te verkrijgen en te houden in de actuele woningbehoefte en woonsituatie binnen Halderberge. Uit de woningbehoeftepeiling blijkt dat de behoefte aan extra woningen in de kern Hoeven het grootst is. In ons woningbouwprogramma hebben we dan ook een groot gedeelte van de flexibele ruimte gereserveerd voor 120 woningen en hebben we een strategie bepaald om in de invulling te geven aan de woningbehoefte.

Verder zijn per kern de toekomstige potentiële ontwikkellocaties in beeld gebracht. Dit zijn uitbreidinglocaties maar ook transformatielocaties in verwacht leegstaand vastgoed, locaties waar investeringen vanuit leefbaarheid of ruimtelijke noodzaak aanwezig is en braakliggende locaties waar transformatie naar woningbouw voorstelbaar is.

Hoeveel woningen worden op dit moment gebouwd binnen de gemeente?

De gemeente Halderberge heeft de woningbouwprogrammering 2018-2028. Op basis van dit programma worden er nieuwe woningen gerealiseerd en toege-

voegd aan de bestaande woningvoorraad. Het woningbouwprogramma geeft aan op welke wijze hier invulling aan wordt gegeven met voldoende flexibiliteit om in te spelen op actuele behoefte en nieuwe ontwikkelingen.

Momenteel zijn er in totaal 878 woningen opgenomen in het woningbouwprogramma. Een gedeelte van deze woningen wordt nu gebouwd. In alle kernen is er bouwactiviteit of starten we op korte termijn.

Hoe is de verdeling hiervan verdeeld binnen de kernen?

De woningbouwprogramma 2018-2028 heeft de volgende verdeling binnen de kernen:

Hoeven : 186 woningen

Stampersgat : 19 woningen *

Oudenbosch : 269 woningen

Bosschenhoofd : 152 woningen

Oud Gastel : 252 woningen

* (plannen voor meer woningen zijn in voorbereiding-redactie)

Worden de dorpsraden bij het opstellen van de bestemmingsplannen betrokken?

In Halderberge hebben we geen dorpsraden. Wel hebben een aantal dorpen een zogenaamde samenstichting. Deze samenstichtingen geven input bij het opstellen van de woningbehoeftepeiling. Naast de samenstichtingen betrekken we meerdere groeperingen en adviesorganen om hun input te geven, denk hierbij o.a. aan de seniorenraad. Daarnaast betrekken we uiteraard ook onze inwoners op allerlei manieren middels bijeenkomsten of digitale consultatie.

Voldoet het aantal te bouwen binnen de bestemmingsplannen aan de behoefte in de diverse kernen van de gemeente?

Om te kunnen voldoen aan de kwantitatieve woonbehoefte in de vijf kernen in de gemeente is het de ambitie om het woningbouwprogramma uit te voeren. De provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose is de kwantitatieve richtlijn voor het woningbouwprogramma. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de actuele woningbehoefte in de dorpskernen door het uitvoeren van lokale behoeftepeilingen per kern in de gemeente. Op die manier werken wij aan een zo passend mogelijk woonaanbod. Passend in zowel kwantita-

tieve en kwalitatieve zin, een toekomstbestendige woningvoorraad. Uiteraard speelt ook onze woningcorporatie Woonkwartier een belangrijke rol om de volkshuisvestelijke opgave in te bepalen en in te vullen.

We herkennen ook in onze gemeente de hoge druk op de woningmarkt van afgelopen jaar. Er is veel vraag en we blijken een aantrekkelijke gemeente. Ons inwoner-aantal groeit. Als gemeente zijn we binnen het programma 'Versnellen woningbouw' gestart met het versneld kunnen toevoegen van woningen aan de planning.

Aan welk soort woningen is volgens u op dit moment de meeste behoefte?

Uit de recente lokale woningbehoeftepeiling blijkt een toenemende behoefte aan betaalbare woningen en appartementen. Vooral de doelgroepen starters, jonge gezinnen en senioren hebben extra aandacht nodig. Starters op de woningmarkt zijn voornamelijk opzoek naar een relatief kleinere woning met kleine buitenruimte. Rijtjeswoningen en twee-kappers doen het goed bij starters en jonge gezinnen. De vergrijzing zorgt voor een toename van de behoefte aan nul-treden woningen of patio-woningen met een kleine buitenruimte. Ook geclusterde woonvormen waar meerdere doelgroepen samenkomen en wonen met zorg kan worden gecombineerd, zijn kansrijk. Bovendien leiden demografische en maatschappelijke ontwikkelingen tot veranderende woonbehoeftes. Diversiteit en flexibiliteit van de woningmarkt, in zowel het huur- als koopsegment, speelt daarbij een belangrijke rol. Nieuwe woonconcepten krijgen meer populariteit, ook in gemeente Halderberge.

De kwalitatieve invulling voor woningbouw wordt bepaald door de kennis en ervaring van lokale partners en de kaders uit de woonvisie. Daarbij wordt rekening gehouden met de toename van éénpersoonshuishoudens, een gevarieerde bevolkingsopbouw en de vergrijzing.

Loopt u bij het bouwen van de gewenste woningen tegen problemen?

Vanuit de jaarlijkse woningbehoeftepeiling herkennen we de behoefte naar woningen met een maximale koopprijs van €00.000,-. Het blijkt voor ontwikkelaars en initiatiefnemers een steeds lastigere opgave om betaalbare starterswoningen te bouwen in de huidige woningmarkt. Een

prijsniveau vanaf €39.000,-/ €245.000,- is steeds vaker de realiteit.

We proberen in te zetten op doorstroming in de woningmarkt en het realiseren van diverse woningvarianten. Tegelijkertijd adviseren we initiatiefnemers om de koopprijs laag te houden zodat de woningen bereikbaar zijn voor starters. Ook sturen we hierop middels ons grondbeleid en afspraken in de bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen.

We zien de vraag naar nieuwe woonvormen toenemen. Voor een aantal unieke woonvormen zien we vraag ontstaan op locaties waar tot nu toe niet gewoond mocht worden. De scheiding van functies is soms achterhaald en zou soms flexibeler mogen. Hierover voeren we gesprekken met o.a. de provincie en biedt wellicht de omgevingswet (extra) mogelijkheden.

Maatwerk per kern

Die Omgevingswet biedt in de toekomst nog meer mogelijkheden om maatwerk per kern te leveren. Ons initiatievenloket is nu al geopend met het oog op de omgevingswet. Hier kunnen inwoners hun maatschappelijke of ruimtelijke initiatief indienen en kijken wij of en hoe we daar medewerking aan kunnen geven.

Bertrand Verhelst

Gezocht * Gezocht * Gezocht * Gezocht

Ruud van de Lindeloof en Inge Peeters zoeken een koopwoning

Ruud van de Lindeloof (29) en Inge Peeters (26) zijn 1,5 jaar op zoek naar een woning in Sprundel. Aanvankelijk was hun aandacht gericht op een vrijstaande woning met een redelijke tuin, "een plekje waar we niet zomaar weg hoeven, dus een huis waarin we voor een langere periode kunnen wonen".

"De voor ons betaalbare woningen zijn zo weg of niet onze smaak. Daarom zoeken we nu ook naar een twee-onder-een-kap woning. Het grootste probleem is dat er maar weinig huizen te koop komen. Komen er in onze prijsklasse online, dan zijn ze zo gauw weg, dat we niet eens kans krijgen om er naar te gaan kijken. Graag willen we dit jaar een woning betrekken. Er zijn wel bouwplannen in het dorp waar we, denken we, misschien gebruik van kunnen maken, maar het duurt waarschijnlijk nog lang voor deze huizen klaar zijn.

We willen graag in Sprundel blijven wonen, maar er is te weinig aanbod. Wat de gemeente hieraan kan doen weten we niet. We staan niet ingeschreven voor een huurwoning, want wij hebben onze zinnen gezet op een koopwoning. Overigens, een huurwoning in ons dorp vinden valt ook niet mee"

David Heesen wil een goedkope starterswoning

De 23-jarige David Heesen uit Nuland is ook op zoek naar een starterswoning of een appartement. Hij zou daar graag over een jaar intrekken. Op dit moment zijn er wel wat bouwplannen maar dat duurt volgens hem alleen nog lang. Uiteraard staat hij ingeschreven als woningzoekende. "Ik sta al 5 jaar ingeschreven voor een sociale huurwoning en de gemeente is daar actief mee bezig. Ik werk 4 dagen in de week en doe daarnaast nog een deeltijd master. Doordat ik nog studeer is mijn inkomen lager. De studie duurt nog 4 jaar en ik wil in de tussentijd wel uit huis bij mijn ouders. Ik wil nog niet direct een huis kopen als ik dat überhaupt zou kunnen. In Nuland ligt de woningprijs erg hoog en er zijn weinig alternatieven voor starters. Ik voel me hierdoor ook gedwongen om verder te gaan kijken en meer te gaan oriënteren richting den Bosch."

Gezocht * Gezocht

Ton Pijlman en Mieke willen in het dorp blijven wonen

Ton Pijlman (70) en zijn vrouw Mieke (67) huren momenteel een twee-onder-een-kap woning. De kinderen zijn het huis uit. Ton, tot zijn pensioen timmerman: Wij zoeken een bejaardenwoning of appartement met twee slaapkamers, gelijkvloers, in de huursector. We staan al langer dan tien jaar ingeschreven bij de woningcorporatie. Dit mede om de doorstroming te bevorderen. We horen wel van bouwplannen in ons dorp, door een projectontwikkelaar. Als die woningen gerealiseerd worden hangt het van de huurprijs af of we daar gebruik van kunnen maken. Ongeveer dezelfde huur als we nu betalen is voor ons haalbaar. Als we op Klik voor Wonen kijken dan zijn de woningen voor ons te duur. Komt er een huis op Klik voor Wonen dan staan er in een mum van tijd veel reacties bij, wel tussen de 100 en 200. En komt er dan maar eens tussen. Raar vinden we het dat, als wij een kleiner huis zouden krijgen, wij veel meer huur moeten betalen. En tegelijk moet degene die ons huis krijgt ook flink wat meer huur gaan betalen dan wij nu doen. Wij willen graag in ons eigen dorp blijven. We vinden dat de gemeente het bouwen van betaalbare seniorenwoningen te weinig stimuleert.

Voortbestaan dorpshuizen Brabant in gevaar

Het voortbestaan van dorpshuizen en wijkcentra in Brabant staat onder druk door de coronacrisis. Door wegvallende inkomsten krijgen zij de exploitatie niet dekkend.

Dat blijkt uit een brandbrief verstuurd door Evert van Schoonhoven, voorzitter van de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant (VKKNB) naar alle colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeentes in Brabant. In de brief doet de VKKNB een dringend beroep op gemeentes om dorpshuizen en wijkcentra te ondersteunen en op korte termijn actie te ondernemen richting dorpshuis- en buurthuisbestuurders. Dit om tot een gezamenlijke voorbereiding te komen voor een gezonde doorstart van de accommodaties. Deze sociale voorzieningen staan nu onder druk.

Lokale steun

Naast de landelijke aandacht die wordt gevraagd, roept VKKNB Brabantse Colleges op coulant te zijn voor gemeenschapshuizen en inwonersinitiatieven. Gelukkig constateert de vereniging nu al dat verschillende gemeentes hier al proactief op handelen. "Daarom hopen we dat u als College wilt helpen de financiële schade van gemeenschapsaccommodaties en inwonersinitiatieven zo veel mogelijk te beperken", aldus de brandbrief van de VKKNB.

Onderzoek gemeente Rucphen toont huisvestingswensen van 55-plussers

Resultaten vijf kernen lopen niet ver uiteen

De gemeente Rucphen trof in 2018 voorbereidingen voor een nieuwe woonvisie. De KBO-kring gemeente Rucphen haakte daarop in met een onderzoek naar de woonwensen van de 55-plussers. In Sprundel, een van de vijf dorpen van de gemeente, liep toen al de enquête 'wonen, welzijn en zorg' van het Dorpswerk. De resultaten van de onderzoeken, betreffende wonen, lopen in de verschillende dorpen niet ver uiteen. Ongeveer 40% van de Rucphense bevolking is 55 jaar of ouder (8863 van de 22562 inwoners).

98% wil in dorp blijven wonen

Het dorp Sprundel telde in de onderzoeksperiode 2050 huizen en ongeveer 4950 inwoners, waarvan 1951 ouder dan 55 jaar. Op 710 adressen van 55-plussers werd geënquêteerd. Er kwamen 594 enquêteformulieren terug. Een groot aantal, want de formulieren werden niet alleen persoonlijk afgegeven en opgehaald, maar ongeveer de helft werd ingevuld samen met een vrijwillige

enquêteur. Hierna de belangrijkste gegevens die met betrekking tot wonen door de enquête naar boven kwamen.

De gezinssituatie bij de respondenten:

éénpersoons 32%, tweepersoons 58% en meer dan tweepersoons 10%. Niet minder dan 83% verklaart meer dan dertig jaar in Sprundel te wonen. 61% woont in een vrijstaande woning, 22% in een twee-onder-een-kap, 15% in een rijtjeswoning en 3% in een appartement. Op de vraag "kunt u in uw woning blijven wonen als u minder redzaam bent" zegt 23% dat de woning al aangepast is, 44% dat de woning goed aan te passen is, 26% daar nog niet over nagedacht te hebben en 10% dat goed aanpassen niet mogelijk is.

Liefst 98% geeft aan graag in het dorp te blijven wonen. Zelfs zegt 38% 'niet' en 52% 'liever niet' voor betere zorg naar elders te willen verhuizen. 69% van de respondenten laat weten voor hulp of zorg op anderen terug te kunnen vallen (familie, vrienden, burens, vrijwilligers). Daarentegen antwoordt 23% van hen niemand te heb-

ben bij wie ze voor hulp of zorg terecht kunnen en 8% twijfelt daaraan. Op de vraag wat er nodig is om in Sprundel te kunnen blijven wonen, als men minder redzaam wordt, noemt 38% seniorenwoningen, 34% seniorenappartementen, 28% een verzorgingshuis en 17% een verpleeghuis.

Zelfstandig blijven wonen

Het overgrote deel van de ondervraagden wil later zelfstandig blijven wonen, met zorg in de buurt. 52% kiest ervoor om met leeftijdsgenoten bij elkaar te wonen en 48% wil liever een huis met verschillende generaties in de nabijheid. Bij de keuze van een woning vindt 60% het belangrijk dat die geschikt is voor twee personen, 59% wil dat de woning betaalbaar is met alleen AOW, 51% geeft aan dat er zorg in de buurt moet zijn en 22% verlangt een woning met luxe en ruimte. Concreet neemt 6% genoegen met een woon/slaapkamer, 50% met een woonkamer en een slaapkamer en 44% opteert voor een woonkamer en twee slaapkamers.

Toewijzing woningen problematisch

Met een aantal respondenten is de uitslag van de enquête besproken. Daarbij werd opgemerkt dat via Klik voor Wonen veel huurhuizen naar woningzoekenden van buiten de gemeente gaan. Bijvoorbeeld, in het dorp Zegge werden begin vorig jaar acht nieuwe huurwoningen opgeleverd. De woningcorporatie wees die alle acht toe aan mensen van buiten het dorp, terwijl er meer dan 200 Zeggenaren op de wachtlijst stonden. Als verklaring gaf de woningcorporatie: 'onbekendheid met het woningverdeelstelsel en volgens de wet kunnen mensen vrij gaan wonen waar ze willen'. Het gevolg is wel dat vooral jongeren hun woonplaats moeten verlaten. Hierdoor ontstaat een onevenwichtige bevolkingssamenstelling, c.q. snellere vergrijzing, met alle gevolgen van dien. En de komst van relatief veel mensen van buiten het dorp verstoort de samenhang in de dorpsgemeenschap. Een en ander het werkt weer negatief uit op mantelzorg en dat terwijl de overheid wil dat ouderen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Na de nodige druk is de woningcorporatie in alle vijf de kernen van de gemeente Rucphen voorlichting over Klik voor Wonen gaan geven. Helaas is daardoor maar een beperkt aantal mensen bereikt en voor velen blijft Klik voor Wonen nog een onhandig en onprettig systeem. Vooral nog wil de woningcorporatie echter niets weten van veranderen van het systeem. Als reactie op vragen in de gemeenteraad, naar aanleiding van het gebeuren in Zegge, beloofde de woningcorporatie met voorstellen te komen om inwoners van de gemeente Rucphen voorrang te

geven bij woningtoewijzing, c.q. de lokale gebondenheid meer te benadrukken. Tot op heden is daaromtrent nog niet meer bekend.

Mantelzorgwoningen

Mantelzorg is een kernwaarde van de gemeente Rucphen. Kangoeroewoningen waren er al gemeengoed voor de naam 'kangoeroewoning' werd uitgevonden. Veel respondenten gaven dan ook aan dat ze in hun eigen omgeving, dicht bij hun kinderen, willen blijven wonen. Naar aanleiding daarvan werd in de concept woonvisie 2020-2024 opgenomen: 'Wanneer kinderen bereid zijn om te gaan zorgen voor hun ouders, dan is het realiseren van een mantelzorgwoning toegestaan vanaf de leeftijd van 60 jaar van een van de ouders'. Tot ontsteltenis van werkgroep die de enquête gecoördineerd had, kwam dit niet terug in de definitieve versie van de nieuwe woonvisie. Na acties van die werkgroep, werd door de gemeenteraad nog wel een amendement aangenomen, waarin staat: "Verder zal in 2020 onderzoek worden gedaan naar de kansen en risico's van een beleid om premantelzorgwoningen in onze gemeente mogelijk te maken." Tot op heden wordt een mantelzorgwoning toegestaan op medische indicatie. Als de noodzaak voor een mantelzorgwoning zich voordoet, moet eerst een medische indicatie aangevraagd worden en als de indicatie verkregen is, duurt het meestal dan nog een tijd voor zo'n woning gerealiseerd is. De ellende die dat met zich meebrengt kan door toestaan van een premantelzorgwoning voorkomen worden.

Toon van de Sanden

Toelichting bij de plannen op foto's

Bouwperspectief in Schijf

Er zijn in Schijf al meerdere plannen geweest om in de leegstaande pastorie seniorenwoningen te maken. Via KBO-Brabant is men in contact gekomen met Droomwonen Brabant. En nu ziet men weer perspectief. Er is een informatiemiddag geweest waarop 75 bezoekers kwamen, waarvan 49 zich als belangstellenden inschreven. Nu wordt door Droomwonen eerst een haalbaarheidsonderzoek gedaan. Als dat positief uitvalt, wil men er 10 tot 12 appartementen gaan creëren, waarbij de voorgevel van de pastorie behouden blijft. Tevens wil men het aanpalende park niet aantasten.

Appartementen in Rucphen

Gemeenschapshuis De Vaart in Rucphen dat op het punt staat om afgebroken te worden. Rucphen kreeg inmiddels een nieuw gemeenschapshuis, Agora, op de plaats waar voorheen een deel van gemeentehuis stond. Op de plek van De Vaart komen 17 appartementen, in grootte variërend van 86 tot 135 m². Toen de appartementen in de verkoop kwamen waren ze in een mum van tijd weg.

Anders wonen, anders bouwen

De vraag naar het type woning in Brabant verandert. Dat heeft te maken met de bevolkingssamenstelling, maar ook met de veranderde behoefte van mensen. Er is steeds meer vraag naar nieuwe woonvormen en naar de mogelijkheid om zelf te bouwen. Een vraag die we als provincie serieus nemen.

Alleen, maar wel samen

Er zijn steeds meer eenpersoonshuishoudens: alleenstaanden, bijvoorbeeld ouderen (vergrijzing), maar ook werknemers uit het buitenland, studenten of gescheiden mensen. Zij zoeken woonruimte voor zichzelf, maar ook het comfort van een gemeenschap in welk vorm dan ook. Dus minder individueel en meer samenleven en -wonen. Kleinere woningen met meer collectieve voorzieningen.

Leefbaarheid kleine kernen

Meer kleine en betaalbare woningen, dat is anders dan de gezinswoningen die de afgelopen decennia vooral zijn gebouwd. We zullen niet alleen andere woningen moeten bouwen, maar ook bestaande woningen geschikt moeten maken voor alleenstaanden.

Bijvoorbeeld het splitsen van grote eengezinswoningen bewoond door ouderen. Dat heeft als voordeel dat ouderen in de vertrouwde sociale omgeving kunnen blijven wonen, en er ruimte gemaakt wordt voor jongeren die zo hun dorp niet hoeven te verlaten. Ongetwijfeld zal de Coronacrisis ons nog meer leren wat belangrijk is op het gebied van wonen en zorg. Het versterken van sociale veerkracht speelt daarbij een belangrijke rol, dat staat vast.

Twee vliegen in één klap

Samen met anderen wonen lijkt voor veel mensen ook een oplossing voor andere behoeften. Denk aan de zorgvraag: steeds meer ouderen zoeken de beschutting van groeps-

wonen, om zelf de hulp en zorg te kunnen organiseren die ze wellicht op termijn nodig hebben. Een sterk sociaal netwerk helpt dan, ook tegen eenzaamheid. Daarnaast is het klimaat een drijfveer: minder individueel bezit, meer delen, gezamenlijk kennis opdoen over circulair bouwen en klimaatneutraal leven.

Zelf bouwen

Collectieve woonvormen zijn er nog veel te weinig. Daarom zoeken bewoners elkaar steeds vaker op om dit in eigen beheer vorm te geven. Dat steunen we als provincie. Het betekent namelijk dat er dan woningen worden gebouwd die volledig op de vraag aansluiten. Bovendien levert het ons als overheid, maar ook als bewoner veel op: kennis over circulair en klimaatneutraal bouwen bijvoorbeeld, of hoe wonen in combinatie met zorg het best vormgegeven kan worden.

We moeten nieuwe woonvormen en zelfbouw de ruimte geven die ze verdienen. En ik vind dat we daarbij serieus mee moeten denken met initiatieven die in de samenleving bestaan. Het is een andere manier van samenwerken dan we als overheid gewend zijn met professionele ontwikkelaars en woningcorporaties, maar wel een mooie nieuwe uitdaging.

Erik van Merrienboer
Ex-gedeputeerde Ruimte en Wonen
Provincie Noord-Brabant

De Provincie Noord-Brabant is onlangs gestart met een 'Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw', meer informatie hierover kunt u vinden op: <https://www.brabant.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ontwikkeling/bevolking-en-wonen/nieuwe-woonvormen>

Steeds meer nieuwe woonvormen in Brabant

Er is steeds meer vraag naar een andere vorm van wonen, dan de voorheen zo gewilde eengezinsdoorzonwoning. Dat heeft voor een groot deel te maken met een andere bevolkingsopbouw, maar ook met andere wensen: liever duurzamer of kleiner willen wonen. Of zelfvoorzienend willen zijn, op het gebied van energie, maar ook van zorg. Omdat het aanbod van deze woonvormen nog beperkt is, zijn er in Brabant diverse particuliere initiatieven gestart. Om deze initiatieven de ruimte te geven, heeft de provincie Noord-Brabant sinds maart 2020 het 'Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw'. Mooie voorbeelden van alternatieve woonvormen, geïnitieerd door particulieren zijn er al best veel in Brabant. Zoals deze:

Innovatieve woningsplitsing

De stichting Statiegeld op Jeugd (SOJ) bedacht een innovatief woonconcept: een vorm van woningsplitsing, waarbij senioren op de begane grond blijven wonen en jongeren via de woningcorporatie de verdieping(en) erboven huren. Tegen een betaalbare prijs in ruil voor hulptaken. Daarmee worden twee problemen op de

woningmarkt getackeld: senioren die in een voor hen te groot huis wonen, maar door een tekort aan kleine seniorenwoningen niet kunnen verhuizen en starters voor wie te weinig betaalbare woningen te koop zijn. Het idee is dat jongeren die volgens dit concept woonruimte huren, intussen sparen voor een koopwoning. Een deel van de huur – in ruil voor de hulptaken die ze verrichten – komt daarbij in een speciaal potje terecht, dat vrijkomt als de huurder gaat kopen. Zo wordt huren tegelijk investeren in de eigen toekomst. In Son en Breugel doen ze daar al hun voordeel mee.

Zelfbouw

In 's-Hertogenbosch hebben bewoners samen een bio-ecologisch wooncomplex gebouwd met 23 houtskeletbouwwoon- en 1 duurzaam gerenoveerde woning. Het zelfbouwproject 'Bewust Wonen en Werken Boschveld' ligt middenin een wijk uit de jaren 50, vlak bij het centraal station. De basisschool op deze plek stond op de nominatie om gesloopt te worden en het terrein had nog geen nieuwe bestemming. In dat gat is een bewonerscollectief

gesprongen. Het resultaat is een CPO-project, Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, waarbij de bewoners gezamenlijk hun huizen in eigen beheer hebben gebouwd. Daarbij konden ze hun wensen op het gebied van duurzaamheid en sociaal samenwonen optimaal kwijt. Het project is grotendeels zelfvoorzienend in energiebehoefte, energieopwekking en waterbeheer.

Flexwonen

In Roosendaal heeft woningcorporatie Alwel twintig flexwoningen voor één of twee personen gerealiseerd. En dat is nog maar het begin. Want er is veel vraag naar een tijdelijk dak boven het hoofd door mensen, bijvoorbeeld na een scheiding of gedwongen vertrek uit een studentenhuus. En die woningen zijn vaak met spoed nodig. De flexwoningen zijn snel te plaatsen, het zijn prefabwoningen. Bewoners mogen er maximaal twee jaar wonen, dan moeten ze verhuizen. Ze behouden echter wel hun inschrijftijd bij de woningcorporatie, die wordt niet met twee jaar gekort. De toewijzing van een flexwoning gaat dus niet ten koste van de kans op een volgende woning.

Butterfly

Het Butterfly Effect, zo heet de sociale onderneming die o.a. in Rosmalen actief is. Het viel hen op dat zorginstellingen vaak aan de rand van een gemeente liggen, Zij wilden wonen en zorg juist dicht bij elkaar brengen. Butterfly Effect helpt instellingen die mensen bij een zorglocatie willen laten wonen. Deze bewoners doen dan vervolgens vrijwilligerswerk met en voor andere bewoners. Daardoor zijn de vrijwilligers ook niet zomaar vrijwilligers. Ze wonen letterlijk om de hoek in een tiny house. Deze tinyhouses zijn speciaal geplaatst zodat vrijwilligers op de zorglocatie kunnen wonen. Dit helpt om bewoners van instellingen uit hun isolement te halen.

Zorgwonen

Steeds meer woningcorporaties ontwikkelen projecten om ouderen te helpen hun sociale netwerk vorm te geven. Zoals het project 'Samen Thuis' van woningcorporatie Goed Wonen Gemert. 'Samen Thuis' heeft negen bewoners. Bovendien is er nog een tiende appartement met een slaapkamer voor logés en een gezamenlijke tuin voor activiteiten. De bewoners wonen zelfstandig, maar helpen elkaar waar nodig. En ze kunnen leuke dingen met elkaar doen. Voor de activiteiten zijn er twee vrijwilligers actief. 'Samen Thuis' is een mooi voorbeeld hoe eenzaamheid onder ouderen verminderd kan worden.

Groepswonen

Aan de Bossche Oosterplas is een woongemeenschap gebouwd: Oosterburen. Dit is een complex met 14 nieuwbouwappartementen. Dit is een mix van appartementen aan een centrale binnentuin. Aan deze tuin ligt ook een gemeenschappelijke woonruimte waar bewoners een kop koffie kunnen drinken, maar waar ook gemeenschappelijke activiteiten plaats vinden. De bewoners vinden privacy belangrijk, maar koesteren wel het wij-gevoel. Ze helpen elkaar dus waar nodig en zorgen samen voor de binnentuin. Oosterburen is gebouwd via Collectief Particulier Opdrachtgeverschap. Dit proces startte met drie initiatiefnemers, nieuwe kandidaatbewoners konden zich melden en aangeven hoe zij het complex zouden vormgeven en hun eigen bijdrage zagen. Mede op basis van die motivatie werd zo de uiteindelijke bewonersgroep geformeerd.

Bron:

Provincie Noord-Brabant

Seniorvriendelijke buurt vraagt om bewustzijn en samenwerking

Rijksbouwmeester Floris Alkemade heeft ervoor gekozen om niet in constante verbijstering over de politiek te verkeren. Het vraagstuk van vergrijzing, het gat tussen langer thuis wonen en verpleeghuis: het was allemaal al lang bekend.

Pas nu wordt kennelijk de urgentie gevoeld om te zorgen voor geschikte woon(zorg)vormen voor senioren. Het congres 'Thuis in de wijk' op 29 januari georganiseerd door Aedes, ActiZ, VNG en de ministeries van VWS en BZK ging precies hierover. Hoe zorgen we voor woningen en wijken waar het plezierig oud worden is?

Iedereen meenemen

Liever vraagt Alkemade zich af wat hij zelf - als onafhankelijk adviseur over de architectuur en de stedelijke omgeving van het rijksvastgoed - kan doen. En dat is niet persé de weilanden vol bouwen. 'We moeten nadenken hoe we werken aan woonwijken. Want een stad die je inricht voor de meest kwetsbare mensen is ook plezierig voor anderen'. Inrichten begint bij bewustzijn, vertelt Alkemade, het kan bijvoorbeeld al gaan om een te hoge stoeprand, waardoor ouderen niet graag naar buiten gaan. Om een stad seniorvriendelijk te maken, moet je iedereen meenemen. Iedereen meenemen betekent samenwerking en dat gaat niet vanzelf. Zorg- en welzijnsorganisaties, corporaties, gemeentes denken vaak verkokerd, vanuit hun eigen aanbod en vergeten daarbij voor wie het bedoeld is, namelijk de senior. Terwijl samenwerking en samenspraak zoveel kan opleveren. Het valt te lezen in de digitale publicatie Samen Oud, met woonvormen, ook voor mensen met dementie.

"Gemoedelijkheid dorp in de stad"

Woonservicegebieden waren ooit het antwoord op de vraag naar plezierige wijken voor senioren. Aandacht voor de inrichting van de wijk blijkt positief te werken op het welzijn van bewoners, blijkt uit een evaluatie. Wat kun je daarvan meenemen in nieuwe gebiedscoalities, zoals in Enschede, in droombuurt De Posten? In deze wijk in Enschede-Zuid werken Arjan Kampman, wethouder, Rick Hogebom, bestuurder van zorgcentrum De Posten, en Wilma van Ingen, bestuurder van corporatie Domijn samen met bewoners om hun buurt in Enschede-Zuid duurzaam en begripvol te maken. Niet de markt of hiërarchie zijn hierbij leidend, maar het netwerk. 'De Posten heeft de gemoedelijkheid van een dorp in de stad'.

Flatcoach tussen 'thuis' en 'tehuis'

Ook de flatcoach doet zijn intrede. Jasper Voskuilen, sociaal werker, is door Welzijn Rijswijk, Florence, Woonzorgcentra Haaglanden, gemeente Rijswijk, zorgverzekeraar DSW en de woningcorporaties aangenomen om bewoners van drie seniorencomplexen te ondersteunen en stimuleren om activiteiten samen en voor elkaar te organiseren. De flatcoach mag ook simpele technische klusjes doen. Een groot voordeel, vertelt Jasper, 'Hierdoor kom ik ook bij ouderen binnen, die ik niet zo vaak op de bijeen-

komsten zie. Bij een kop koffie komen dan meestal de verhalen en weet ik beter wat er speelt'.

En senioren nemen ook steeds meer zélf het initiatief om te bepalen waar, hoe en met wie ze willen wonen. De Landelijke Vereniging Gemeenschappelijk Wonen van Ouderen (LVGO) stimuleert en ondersteunt 50+-ers met hun initiatieven. Het rapport van Wouter Bos 'Oud en zelfstandig van 2030' bevestigt wat het LVGO al jarenlang ziet: gemeenschappelijk wonen doet ouderen goed.

Helaas is het vinden van een geschikte locatie vaak ontzettend moeilijk en zit in de samenwerking met gemeentes en corporaties nog veel ruimte voor verbetering.

Simsalabim

Samenwerking is het echte toverwoord. Waar gelukkig steeds meer vanuit gemeentes, zorgen welzijn en corporaties de verbinding met de senior wordt gezocht, blijkt de verbinding onderling nog niet vanzelfsprekend. Elkaar leren kennen, weet hebben van elkaars cultuur, wetten en regels, mogelijkheden: er moet aan gebouwd worden. De Taskforce Wonen en Zorg doet dat. Door kennisdeling- en uitwisseling. Het nieuwe wonen komt eraan. Wie zegt dat bouwen voor ouderen niet sexy kan zijn?

José van Berkum

Ecodorp Boekel "Nauwelijks CO2-uitstoot"

In het Boekelse ecodorp willen ze niet triomfantelijk hun gelijk halen. Toch zijn steeds meer mensen het met de ecodorpers eens dat het anders moet met de aarde en het klimaat. „Wij beschouwen onszelf als voorlopers en pioniers“, zeggen ze in het ecodorp.

Toen ze vijf jaar geleden in Boekel neerstreken werden ze door velen gezien als alternatieve geitenwollensokkendragers, die linksdraaiende yoghurt en linzensoep aten. Inmiddels dwingen ze bij steeds meer mensen respect af. Ze hebben de wind mee: de opwarming van de aarde en het stikstofprobleem bewijzen dat het anders moet. De stikstofcrisis neemt groteske vormen aan: de veestapel moet inkrimpen. De maximum snelheid gaat omlaag. Steeds meer nul-op-de-meterhuizen verrijzen. Mensen stappen vaker over op alternatieve energie.

Enige garantie was een bouwput

Mirjam Bloem (53) uit Amersfoort verruilde in 2017 met man Sander (60) en zoon Arthur (14) hun 'luxe' drive-in-woning in Amersfoort voor een houten noodwoning in het ecodorp. Een onzekere toekomst tegemoet. „Want garanties dat het zou lukken met het ecodorp hadden we niet. De enige garantie was, dat we hier in een bouwput belandden“, zeiden ze. „Maar het risico was verantwoord.“

Ze gaven bewust de luxe op. Wasdroger en vaatwasser bijvoorbeeld bleven achter. Ze zetten de stap uit overtuiging. Het moet anders met de wereld. Al jarenlang maakten ze zich druk over de opwarming van de aarde, de uitputting van bronnen. Bij de geboorte van Arthur,

veertien jaar geleden, namen die zorgen nog toe. „In wat voor wereld komt hij te leven. Daar lag ik nachten wakker van“, zegt Mirjam.

Inspirerend

Ze gingen op zoek naar een manier om de problemen aan te pakken. „We zijn gewoon gaan googlen en zo stuitte we op het ecodorp in Boekel. We bezochten een infomiddag en de ideeën die daar leefden, pasten precies bij ons. De ecodorpers hebben dezelfde zorgen en zijn ongelooflijk inspirerend. Gewoon zelf dingen aanpakken en niet gaan zitten afwachten tot de politiek het voor je oplost.“

De ideeën van Mirjam en Sander sloten ook naadloos aan bij die van het Tilburgse stel Ad en Monique Vlems. Ook zij vonden dat het anders moest met de wereld en ze besloten in Boekel een duurzame mini-samenleving te gaan bouwen. „Om onze kinderen net zoveel kansen te geven als we zelf hebben gehad.“ Zij waren de grondleggers van het ecodorp.

Waarom in Boekel?

Daar zat de gemeente met een hoeveelheid bouwgrond, ooit gekocht om een luxe villawijk te bouwen. Dat plan stagneerde door de economische crisis en dus konden Vlems en de zijnen de grond voor een prikje pachten om er hun plannen te

verwezenlijken. Na vijf jaar zouden ze de grond moeten kopen of moeten teruggeven.

Helofytenfilter

Er verzezen -vaak krakkemikkige- barakken die werden aangesloten op een helofytenfilter of moerasfilter. Want aan riolering deden en doen de ecodorpers niet. Ze zorgen voor hun eigen zuivering. De Boekelaren zagen de ontwikkelingen met argusogen aan. Inmiddels heeft het waterschap het ecodorp een stimuleringsbijdrage van 10.000 euro gegeven vanwege het innovatieve karakter van het helofytenfilter.

Er kwam een voedseltuin waar een deel van het eigen voedsel biologisch verantwoord wordt geteeld.

Financiering struikelblok

Naarstig gingen de bewoners op zoek naar financiers en werden plannen gesmeed voor het definitieve ecodorp, want het moest iets revolutionairs worden. Die financiering was lang een groot struikelblok: Nederlandse banken mochten alleen hypothecaire leningen verstrekken aan particulieren. Het ecodorp was echter een coöperatie, die de huizen wilde bouwen en ze uiteindelijk ging verhuren. Daardoor werd het ecodorp door de banken gezien als een bedrijf waardoor veel meer rente zou moeten worden betaald. En daarmee

zou de huurprijs te hoog en daardoor het plan financieel onhaalbaar worden. De Duitse GLS-bank wilde uiteindelijk wél financieren, als de ecodorpers ook voor een eigen inbreng zouden zorgen. En die inbreng kwam er: 6 ton uit crowdfunding, 5.000 euro inleg van alle bewoners, 5 ton subsidie van de provincie Noord Brabant en 1,5 miljoen vanuit de EU uit Brussel. Architect Huub van Laarhoven uit Gilze tekende het ontwerp: dertig woningen in drie cirkels, die bouwbedrijf Eco+bouw uit Nijmegen realiseert. Inmiddels is de bouw gestart.

Proeftuin

Vanwege het experimentele karakter valt het project onder Crisis- en Herstelwet en daarom kan in het ecodorp veel wat elders niet mag. „Wij zijn eigenlijk een soort proeftuin voor de bouw”, lacht Ad Vlems, de voorzitter van het ecodorp. „We mogen op een aantal punten afwijken van het Bouwbesluit: dat maakt ons wereldwijd interessant. Zowel voor bouwkundigen als voor ontwikkelaars van nieuwe bouwmaterialen. We mogen bijvoorbeeld niet-gecertificeerde bouwmaterialen gebruiken. En materialen hergebruiken. Dat scheelt aanzienlijk in de kosten. Ook mogen de ruimten kleiner worden dan normaal voorgeschreven, mag worden afgeweken van de minimale deur- en plafondhoogte en kunnen de ramen aan de noordzijde kleiner zijn dan normaal. Dat laatste bespaart energie.”

Polymeerbeton

Hij wijst op de inmiddels aangebrachte fundering: glasschuim ofwel glasgranulaat. „Het dient als vervanger van de doorgaans

gebruikte isolatie van kunststof en is gemaakt van afgekeurde flessen. Honderd procent recyclebaar.”

De vloeren worden van polymeerbeton: voor het eerst in de woningbouw toegepast. „Wij werken hier met een alternatief voor steen en beton. Want cementgebonden beton zorgt wereldwijd voor 8 procent van de CO2-uitstoot.” Het polymeerbeton is tot nu toe alleen toegepast in rijwielpaden en autowegen.

Niet lekker stoned worden

De wanden van de huizen worden van kalkhennep: een mengsel van industriële hennepvezels en kalk. „Die hennep heeft niks met wiet te maken. We gaan dus niet, als er onverhoopt brand uitbreekt, eromheen staan om lekker stoned te worden”, lacht Vlems.

De kalkhennep-wanden isoleren volgens de architect en de aannemer prima, maar wat voor de ecodorpers zeker zo belangrijk is: bij de fabricage komt vrijwel geen

stikstof vrij. Ad Vlems: „Het allerbelangrijkste is dat er CO2 in opgeslagen zit.”

Basalt-accu

Ook de warmtevoorziening van het ecodorp verloopt straks op een ingenieuze manier: er komen ongeveer zeventienhonderd zonnepanelen die elektriciteit opwekken. Uitvinder Cees van Nimwegen uit Best bedacht een basalt-accu van zo'n 1.000 kuub waarin straks de warmte, die door de elektriciteit wordt afgegeven, wordt opgeslagen.

Het principe is erg eenvoudig: de opgewekte stroom wordt door de basaltstenen gejaagd. Die warmen op tot ze roodgloeiend zijn en een temperatuur hebben van ongeveer 500 graden. Met de opgeslagen warmte wordt een grote tank met zo'n tien kuub water verwarmd. Die moet vervolgens de huizen voorzien van warm water en verwarming.

„Dit systeem biedt veel voordelen”, meent Ad Vlems. „Warmtepompen zouden in de winter veel stroom gebruiken terwijl de zonnepanelen dan juist weinig opwekken.”

Keukens van koffiedrab

Verrassend in het ecodorp worden volgens hem ook de huurkeukens die in de huizen komen. „Ze worden gemaakt van afvalmateriaal als koffiedrab en cellulose, vermengd met lijm. Het voordeel van zo'n huurkeuken is, dat ie wordt vervangen als ie versleten is. De oude keuken wordt weer omgevormd tot lijm en cellulose en daarvan kunnen ze weer een nieuwe keuken maken.”

Trots zijn ze in het Boekelse ecodorp ook op de elektriciteitskabels die straks gebruikt worden: gemaakt van kabelafval, met een kern van aluminium. „Alle ondergrondse kabels worden circulair, dat wil zeggen, gemaakt van afval.”

De funderingen liggen er al en na de start de bouw zouden de eerste tien huizen in het najaar klaar kunnen zijn. Ondertussen is dan al begonnen aan de volgende cirkel. Eind van het jaar moet dan het hele project klaar zijn en moeten alle dertig volwassenen en achttien kinderen permanent onderdak hebben.

Volgens Ad Vlems groeit dat aantal nog gestaag. Hij is niet bang dat hij straks in een gat valt als 'zijn' dorp helemaal af is. „Er zijn nog voldoende plannen voor ecodorpen elders die van mijn expertise gebruik kunnen maken.”

Kees Backx

Ad Vlems

“Helenaveen op zoek naar vers bloed van buiten”

Betaalbaar en landelijk wonen? Kavels beschikbaar, ook voor starters! dorpsraad@helenaveen.com

Met dit aansprekende motto plaatste de dorpsraad van het 950 zielen tellende dorp Helenaveen begin dit jaar grote bouwhekkens met de tekst “Betaalbaar en landelijk wonen? Kavels beschikbaar, ook voor starters!” in weilanden langs de A657. Een opmerkelijke actie die de wens voor woningbouw in de kleine kern zichtbaar maakt. Enkele maanden verder voelden we de voorzitter van de Dorpsraad Kees Leenders nader aan de tand over het hoe en waarom van deze actie.

Waarom jullie actie met de span- doeken langs de A67?

Om duidelijk te maken dat er kavels beschikbaar zijn in Helenaveen om op te bouwen, we willen dat er gebouwd wordt om aanwas te krijgen en doorstroming. Want dat betekent weer nieuwe gezinnen, nieuwe kinderen en dus behoud van de sociale voorzieningen. Spandoeken waren ludiek en daardoor extra aandacht in de pers.

Wat willen jullie ermee bereiken?

Meer mensen die dus willen bouwen, wellicht in een CPO of gewoon volledig zelfstandig.

Hoeveel woningen worden er op dit moment gebouwd?

Geen.

Hoe peilen jullie de behoefte bin- nen de kern?

Door informatieavonden en persoonlijke uitvraag.

Waarom zijn jullie niet tevreden over het grondbeleid van de ge-

meente Deurne?

Ze is niet actief, feitelijk zou de gemeente een ontwikkelaar in de hand moeten nemen en elk jaar een woning of 8 moeten bouwen, daarmee is er voldoende doorstroming om Helenaveen gezond te houden. Stilstand is achteruitgang en we willen geen spookdorp worden. Als er geen starters komen dan geen jonge gezinnen en dan op den duur geen basisschool meer met alle gevolgen van dien.

Heeft de actie al nieuwe inwoners voor Helenaveen opgeleverd?

Nee, is ook wel een beetje vroeg daarvoor. Wel een aantal reacties per mail van mensen uit de buurt, dus wie weet.

Hoeveel huizen zouden er volgens jullie per jaar in de kern moeten worden gebouwd?

5 tot 10.

Hebben jullie en/of de gemeente een woonvisie om deze doelen te bereiken?

Nee.

Wat wil je verder nog toevoegen aan de antwoorden?

Volgens de gemeente ligt het aan de provincie dat ze geen actief grondbeleid mogen voeren in de kernen / buitengebied. Provincie richt zich op de stad. Nadeel hiervan is dat dan de kleine kernen te klein worden. Er is een soort minimum aan inwoners nodig om een kern gezond te houden. Voor Helenaveen ligt dat ongeveer op de 1000 inwoners. De provincie heeft hier dus ook een rol in om samen met de gemeente toch aan een soort basisbehoefte te voldoen. Een paar woningen per jaar maakt al het verschil en ik weet zeker dat ze verkocht zouden worden.

Wonen in het dichte Brabantse land

COLUMN Henk Bouwmans

'Het leven is goed in m'n Brabantse land". Deze woorden uit het lied van de vorig jaar overleden Bredenaar Thijs van der Molen roepen het nostalgische gevoel op hoe mooi en aangenaam het wonen is in het Brabantse. De tekst verwoordt de hunkering naar het gezellige Brabantse gevoel. Met het officieuze volkslied 'Brabant' deed Guus Meeuwis daar nog een schepje bovenop. 'Ik mis hier de warmte van een dorpscafé.'

Sappelen

Wonen in Brabant staat synoniem aan een gezellig, aangenaam leven. Maar we weten allemaal heel goed dat de werkelijkheid heel anders is. De generatie van mijn ouders, opgegroeid met de crisis van de Tweede Wereldoorlog, had op het platteland redelijk voldoende te eten, maar verre van gevarieerd. Het was vooral sappelen en met te veel mensen in te kleine huisjes op elkaar gepropt wonen. Vaak woonde 'opoe' en 'grutje' er ook nog bij in. Wonen in Brabant werd op het platteland aangenamer toen vanaf de jaren '70 de eerste varkensstallen werden gebouwd. Steeds grotere stallen. Met steeds meer varkens.

Zoveel dat op een gegeven moment wanneer er voor elke varkensstal een zwarte stip op de landkaart werd gezet dat een belangrijk deel van het landelijk gebied zwart werd. In dat zwartgeklepte Brabant waren de boerderijen opgekapt en werden de huizen steeds groter en fraaier. Het was er vooral 'skon' wonen!

Mussen

Wonen in Brabant is wonen in het groen. 'De bossen, de vennen, de purperen hei. Een dorpje dat past in je hand'. En bij de rivieren wonen in uitgestrekte polders. Maar wonen met steeds meer varkens, kippen en geiten betekende ook veel meer mest en te veel stoffen die niet goed waren voor de natuur. Waar vroeger de mussen rondom de boerderijen vlogen, heerst een dringende ammoniakgeur die werd 'afgevangen' door groene struiken rondom de stallen.

Maar 'm'n heerlijke Brabantse land' was niet zo goed voor de mensen. De Q-koorts maakte vooral in Brabant slachtoffers, vooral in dorpen. Niet alleen na de uitbraak in 2007 maar ook nu nog. De slachtoffers voelen de pijn tot op de dag van vandaag.

Vijftigduizend Brabanders met een risicoprofiel wonen in hun huizen met het ongewisse gevoel of de bacterie niet alsnog toeslaat. Zij zien dat velen in de Brabantse politiek, met het CDA voorop, vooral kiezen voor het economisch belang van de boeren. 'Het leven is goed in het Brabantse land'.

Corona

En dan is daar het coronavirus dat iedereen dwingt om thuis te blijven. Gezinnen in hun vaak ruime gezinswoningen, verbonden met de wereld door Facebook en social media. Jongeren en studenten zitten vaak thuis bij hun ouders. Hun droom op ooit een eigen woning verdwijnt met de coronacrisis vermoedelijk nog verder achter de horizon. Ouderen en kwetsbaren, soms in grote maar vaak in kleine woninkjes en in kamertjes in verzorgingshuizen, zijn afgesneden van hun naaste familie. Vaak biedt beeldtelefoon uitkomst, maar soms ook niet. Want wie leert opa nu nog om te gaan met een iPad?

'De wereld gaat dicht. En dan denk ik aan Brabant. Want daar brandt nog licht.'

Henk Bouwmans Voorzitter De Collegetafel, kennis- en debatplatform over bestuurlijke kwesties en conflicten in het openbaar bestuur met een maatschappelijke betekenis, zie: www.decollegetafel.nl

Erfbetreders bieden clientondersteuning aan boeren

Er verandert op dit moment veel voor boeren in Nederland en het is de verwachting dat de komende jaren veel veehouderijen stoppen. Om boeren te helpen bij dit proces is de gemeente Deurne het project "Later is Nu" gestart. Binnen dit project bieden twee onafhankelijke erfbetreders laagdrempelige cliëntondersteuning aan boeren.

Als gevolg van onder andere strengere wet- en regelgeving met betrekking tot het milieu en gebrek aan erfopvolging, is de verwachting dat de komende jaren veel veehouderijen stoppen of omschakelen naar een andere vorm van (agrarisch) ondernemen. Dit zijn lastige en emotionele trajecten waarbij boeren veel keuzes, met grote gevolgen, moeten maken. Om deze keuzes te kunnen maken moeten de boeren zicht hebben op al hun rechten, plichten, wensen en mogelijkheden. Een

grote klus als je onder druk staat, want de informatie ligt bij vele verschillende partijen zoals adviseurs, banken, gemeente, provincie, voerleveranciers, zorginstanties, etc.;. Hierdoor is het risico groot dat de boeren door de bomen het bos niet meer zien en daardoor niet of te laat de benodigde keuzes maken. Ze kunnen zo in een situatie komen waarin het te laat is om nog een keuze te maken en daardoor in sociaal-maatschappelijke of financiële problemen belanden.

Later is Nu

Vanuit het geloof in de kracht van deze boeren zijn de gemeente Deurne, provincie Noord-Brabant, Rabobank Peelland-Zuid en de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO) het project 'Later is Nu' gestart. In eerste instantie met focus op de ruimtelijke ordening.

Maar het project miste ondersteuning vanuit de sociale kant. Gemeente Deurne kwam al snel tot de conclusie dat 'Later is Nu' een onafhankelijk cliëntondersteuner

nodig had. Dit was de start van de inzet van twee onafhankelijke erfbedre- ders: cliëntondersteuners die naar de boer gaan, het erf betreden en de boer ondersteunen. De erfbedre- ders Jack Burg en Wiilem Hijdra bieden laagdrempelige, onafhankelijke en outreachende cliëntondersteuning aan boeren in de gemeente Deurne. Het belangrijkste doel is dat boeren zelf de regie op hun leven houden of weer terug krijgen, door ondersteuning bij het maken van keuzes. De erfbedre- ders hebben de be- schikking over een ondersteuningsnetwerk van deskundigen vanuit de vier betrokken partijen en Zorg in Deurne (sociaal domein) voor tips, adviezen en expertise.

Gezond

Het doel van de inzet van deze erfbedre- ders is dat dat stoppende en gestopte veehouders een sociaal-maatschappelijk, financieel en ruimtelijk gezonde toekomst behouden of krijgen . Een gezonde toe- komst houdt in dat boeren geen onover- komelijke problemen of uitzichtloosheid ervaren met betrekking tot de financiën, relaties, gezondheid en hun welzijn. En in relatie hiermee: het bezit, onderhoud en de verkoopbaarheid van het eigen erf. Bij het aanstellen van de erfbedre- ders zijn een aantal doelen opgesteld:

- boeren voorzien van de juiste informatie, zodat de boer zelf een goede keuze kan maken;
- adviseren bij het vinden van de juiste route, adviseurs en contact personen;
- (aan)bieden of organiseren van per- soonlijke begeleiding, indien nodig. In het traject om de boer klaar te stomen op het maken van een keuze, hoort deze persoonlijke begeleiding bij de rol van de cliëntondersteuner.

Koploper

De Wet maatschappelijke ondersteuning verplicht gemeenten om al hun inwoners die het nodig hebben, gratis cliëntonder- steuning te bieden. Gemeenten helpen inwoners hun eigen vraag inzichtelijk te krijgen, hier wordt een oplossingsplan voor geschreven en dit plan wordt uitgevoerd en gemonitord. Kortom: vraagverheldering bieden en casusregie voeren. Dat zijn uitgerekend ook de belangrijkste taken van de erfbedre- ders. Zij zijn de onafhankelijke partij die boeren met een hulpvraag helpen hun weg te zoeken op alle leefgebieden. Erfbedre- ders Zijn dus vooral cliëntondersteuners en opbouw werkers voor mensen in het

buitengebied. De erfbedre- ders benaderen de vraag vanuit de boer als mens, niet vanuit de effectieve bedrijfsvoering. Zij zijn aanvullend aan de bedrijfsadviseur, en omgekeerd.

De gemeente Deurne is door het ministe- riële van VWS erkend als 'koploper' onaf- hankelijke cliëntondersteuning.

Vanuit dit koploperschap is Deurne, met medefinanciering van VWS, gestart met de inzet van erfbedre- ders als experiment. Vanwege het succes is inmiddels een tra- ject ingang gezet om de functie van de erfbedre- ders structureel in te bedden. De armoede onder boeren is groot, de boe- ren die gestopt zijn hebben behoefte aan nieuwe Zingeving en de transformatie van het buitengebied brengt ontzettend veel nieuwe wet- en regelgeving met Zich mee. Genoeg redenen om in te schatten dat er een serieuze taak is weggelegd voor erfbedre- ders in Nederland op de lange termijn. Dit geldt niet alleen voor de veeteelt. Ook glastuinbouw en andere agrarische sectoren gaan te maken krijgen met deze uitdagingen.

Werkwijze

Het bieden van laagdrempelige, onaf- hankelijke en outreachende cliëntonder- steuning aan boeren klinkt in theorie erg mooi, maar hoe pak je dat vervolgens in de praktijk aan? Het spreekwoord 'wat de boer niet kent, dat vreet hij niet' be- staat niet voor niets. De gemiddelde boer zit niet direct te wachten op mensen die onuitgenodigd op hun erf komen. Er is er daarom voor gekozen om de betreffende boeren telefonisch eerst te informeren over het best aan en de werkwijze van de erfbedre- ders. Vervolgens wordt aan de boer gevraagd of er behoefte is aan een toelichtend keukentafelgesprek en daaruit eventueel voortvloeiende ondersteuning. Deze gesprekken vinden plaats bij de boer thuis. Het eerste gesprek staat in het te- ken van kennismaken en het verhelderen van vragen. De vervolggesprekken zorgen ervoor dat de boer tot een weloverwogen keuze kan komen. In een jaar tijd hebben de erfbedre- ders Burg en Hijdra ongeveer 75 -van de in totaal ruim 350 - Deurnese boeren in de leeftijd van veertig tot en met tachtig jaar bezocht die gestopt zijn of overwe- gen te stoppen met hun bedrijf. Deze boeren hebben het bedrijf vanuit opvolging over- genomen of hebben het zelf opgebouwd en komen allemaal uit de tijd dat agra-

risch ondernemen vooral in het teken van groei en ontwikkeling stond. Zij zijn de generatie die het pijnlijke besluit moeten nemen om met het bedrijf te stoppen. Dit voelt vaak niet als een eigen keuze, maar noodgedwongen. Dit leidt tot rouw van- wege het verlies van het bedrijf en het vee, onbegrip over het feit dat zij zichzelf ge- dwongen voelen om te stoppen en weer- stand tegen de overheid die in hun ogen onbetrouwbaar is. Waar de ene boer met een optimistische blik naar de toekomst kijkt, is de andere boer nog onzeker en afwachtend. Het afscheid nemen van het boerenbedrijf kost tijd. Iedere boer heeft daarbij ondersteuning op maat nodig. In veel gevallen is de betreffende boer nog niet pensioengerechtigd. Het voortzetten van het huidige bedrijf is meestal geen op- tie meer vanwege een combinatie van fac- toren zoals het gebrek aan opvolging en de strengere wet- en regelgeving. 'Daarom kijken wij samen met de boeren naar een andere invulling van het bedrijf', zegt Burg. 'Zo'n beetje overal waar we komen krijgen we uiteindelijk dezelfde opmerking: "We willen weten wat we hier kunnen." Terwijl het belangrijker is te weten wat je zelf wilt, en juist dáár hebben de boeren vaak geen antwoord op.'

Hijdra herkent dat beeld. 'Zo zat ik in gesprek met een boer en zijn vrouw die overwogen om een Bed & Breakfast te be- ginnen. Zo konden de stallen hergebruikt worden en hadden ze een nieuwe inkom- stenbron. Het leek een prima plan en alles was goed doordacht. Tot ter sprake kwam dat er dan ook vreemde mensen op het erf zouden komen om te logeren. Dat wilden ze niet. Waarop ik zei: "Als je geen vreemd volk op je erf wilt, moet je zeker geen Bed & Breakfast beginnen."'

Identiteit

Het stoppen met het boerenbedrijf is voor veel boeren een groot besluit met grote gevolgen. Het is niet alleen een zakelijke afronding van de bedrijfsvoering, maar het is ook een emotioneel proces. Boer word je niet zomaar. Het is meestal een roeping die verder gaat dan een beroep. Stoppen voelt als het verliezen van je identiteit, status en doel. Boeren vragen zich af 'Wie ben ik en wat moet ik gaan doen met de rest van mijn leven?' Burg: 'Ik bezocht een boer van in de tach- tig die zelf het asbest van de daken aan het halen was. Toen ik hem vroeg of hij wist dat dat verboden was en waarom hij dat deed gaf hij als antwoord:

Positief voorbeeld

Erfbetreder Willem Hijdra: 'Bij een van de boeren waar ik op bezoek ging, trof ik een jong gezin dat wel durfde te dromen, maar niet durfde te doen. Meneer heeft een varkenshouderij die uitgebreid moet worden om toekomstbestendig te zijn. Mevrouw werkt al langere tijd in de zorg. De echte passie voor het houden van varkens is bij meneer verdwenen. Hij heeft ondertussen meer interesse in het kweken van insecten en mevrouw wil graag een zorgboerderij starten. Zij zagen vooral heel veel hobbels, wisten niet waar te beginnen en kwamen niet verder. Samen hebben wij een start gemaakt door niet alleen de droom uit te spreken, maar ook uit te werken. Bij deze uitwerking bleek dat de hobbels helemaal niet onoverkomelijk waren. Vol enthousiasme hebben zij onlangs het eerste verzoek bij de gemeente ingediend voor toestemming om hun nieuwe plannen te realiseren. Zij proberen nu hun droom te realiseren. Ze hebben nog een weg te gaan, maar ik verwacht dat het gaat lukken.'

'Ik moet het hier toch netjes achterlaten voor mijn zussen en ik heb geen geld om het te laten doen. De zussen van deze boer zijn eind zeventig. Het onderhouden van de boerderij, de stallen en het erf is heilig voor een boer.' Daarnaast heeft stoppen ook grote gevolgen voor het boerengezin.

Partner en kinderen zijn in veel gevallen direct aan het bedrijf verbonden. Ook bij hen speelt een vergelijkbaar emotioneel proces als het besluit wordt genomen om te stoppen. Als een burger stopt met werken dan sluit hij in veel gevallen de deur achter zich en is de fysieke confrontatie met de werkplek uit het verleden afgesloten. Op het moment dat een boer het definitieve besluit neemt om te stoppen, volgen er nog vele confrontaties met dit besluit. De woning staat samen met het vee, de stallen en overige bedrijfsgebouwen op één terrein. Het vee verdwijnt en de stallen komen leeg, het eventuele personeel en toeleveranciers en afnemers verdwijnen, rechten en vergunningen vervallen en er moet afgerekend worden met de Belasting dienst. Als er geen passend hergebruik voor de bedrijfsgebouwen komt, is de kans erg groot dat deze uiteindelijk worden gesloopt. waar het boerenerf eerst vol leven en activiteit zat, is het na het stoppen ineens alleen een woonplek. Dit brengt veel risico's voor sociaal-maatschappelijke problemen met zich mee. Hier zijn de erfbetreders ook van grote toegevoegde waarde door een klankbord te zijn voor de boeren. Daarnaast verwijzen ze boeren naar Zorg in Deurne én zijn ze bereikbaar en beschikbaar als achtervang. Dit zorgt voor houvast bij de boeren. Er is altijd iemand die ze kunnen bellen als ze vragen hebben of vastlopen.

Profiel

Het bieden van onafhankelijke cliënton-

dersteuners aan boeren heeft zijn nut bewezen. Vooral in de huidige tijd van vele en ingrijpende veranderingen voor boeren is het belangrijk dat zij een aanspreekpunt hebben. Iemand die hen ondersteunt bij vragen, wensen en ideeën richting de toekomst. Maar hoe ziet het profiel van de erfbetreder er uit?

- Een achtergrond in veranderkunde. Erfbetreders moeten weten hoe je mensen kunt bewegen in een richting die voor hen het beste is.
- Een zakelijke en actieve insteek om samen met de boer een haalbaar en gewenst resultaat na te jagen.
- De taal van de boeren spreken: zakelijk, betrokken, recht door zee, no-nonsense.
- Neutrale positie, om daadwerkelijk die onafhankelijke cliëntondersteuner te kunnen zijn.

Wil Evers

DO's en don'ts voor erfbetreders

- Zoek de boer en zijn gezin thuis op.
- Laat de boer zijn verhaal doen en neem de tijd. Ga uit van meerdere gesprekken.
- Laat de boer zijn eigen keuzes maken. Het is zijn toekomst waar hij in moet geloven.
- Spiegel geen zaken voor die onhaalbaar zijn en geef, of zoek samen naar, realistische antwoorden.
- Ga uit van het uiteindelijke, door de boer zelf gedefinieerde, doel. Ook al betekent dat dat er een aantal hordes genomen moet worden.

Vergrijzingsbestendig

Het Centraal Bureau voor de Statistiek spreekt al dreigend over 'grijze druk': over twintig jaar zijn er in Nederland bijna 5 miljoen 65 – plussers . Daarbovenop is er nog eens de dubbele vergrijzing van 80 – plussers. Zwaar weer komt op ons af. Het gaat om 'stationaire senioren' : ze verhuizen nauwelijks of niet. Pas wanneer de nood echt hoog is, wordt gedacht aan verkassen. Bij voorkeur naar een woning die voldoet aan hun wensen.

Denk aan een nultredenwoning, een aanleunwoning of een gerieflijk appartement. Maar deze woningen zijn er in onvoldoende mate. En we hebben het al gehad over kangoeroewoningen, woningen met een 'buidel' voor ouderen. En over mantelzorgwoningen, noodwoningen in achtertuinen. Maar hoeveel van zulke woningen zijn er nou echt gebouwd? Juist, niet veel!

Berekeningen wijzen uit dat er jaarlijks heel veel seniorenwoningen bij moeten komen. Maar met alleen nieuwbouw komen we er niet. Dat staat als een paal boven water. Naast nieuwbouw moet de oplossing vooral gezocht worden in de aanpassing van bestaande woningen. Dit varieert van het verwijderen van drempels en het plaatsen van trapliften tot het installeren van 'smart home' achtige toepassingen. Kortom, er is veel werk aan de winkel. En dit voor de lokale overheid , wooncorporaties, maar ook voor ouderen zelf, ook als zij voor de woningaanpassing hun portemonnee moeten trekken.

Uit onderzoek blijkt dat 90 procent van de bestaande woningen geschikt is of geschikt te maken is voor minder dan 10.000 euro. Zo nodig kan er een beroep worden gedaan op de blijverslening, een subsidieregeling waarmee je je woning levensloopbestendig kunt maken en daarmee langer in de eigen woning kunt blijven wonen .De beschikbaarheid van deze lening, dat is wel een inspanningsverplichting van de lokale overheid.

Anno heden willen we graag dat maatschappelijke participatie

van ouderen echt van de grond komt. Maar dat actief meedoen vraagt niet alleen dat we de woningvoorraad, maar ook de woonomgeving 'vergrijzingsbestendig ' maken. Als bij de ouderen de vitaliteit en actieradius afnemen, raken ze voor hun dagelijkse behoeften en vertier steeds meer aangewezen op hun directe woonomgeving. Laten we de overzichtelijkheid van verkeerssituaties en de kwaliteit van de bestrating ook niet vergeten.

Mijn cri de coeur in dit verband : investeer in ontmoetingsplaatsen. Pakweg 300 meter is de maximale afstand die ouderen met een rollator afleggen. Dat beperkt hen in de activiteiten die ze kunnen ondernemen. Daarom mijn pleidooi om op elke 300 meter een rustplaats te maken die kan uitgroeien tot een fraaie ontmoetingsplek. Mooie bomen, als schuilplaats tegen de hitte ,en bankjes. En dan geen bankjes van ordinair 'waaibomenhout ',maar gemozaïekte bankjes uit het atelier van Karin Bruers ([www. Duvelhok Tilburg.nl](http://www.DuvelhokTilburg.nl)). Haar Social Sofas, o.a. geplaatst in Ravenna, Barcelona, Knokke, München en Miami USA, zorgen voor verbinding. Dat spreekt tot de verbeelding, toch!?!? Zuinige politici confronteren we met de vraag hoe de samenleving eruit zou zien zonder de inzet van de senioren. Oppasopa's en oma's , jonge gezinnen kunnen niet zonder hen. En wat te denken van het verenigingsleven, waarin veel ouderen de sterkmakers zijn !? Ook onder de zorgvrijwilligers en mantelzorgers nemen ouderen een vooraanstaande positie in. Oudere mensen verdienen het om op een respectvolle wijze bejegend te worden. Vast en zeker. 'Het leven is goed in m'n Brabantse land". Deze woorden uit het lied van de vorig jaar overleden Bredanaar Thijs van der Molen roepen het nostalgische gevoel op hoe mooi en aangenaam het wonen is in het Brabantse. De tekst verwoordt de hunkering naar het gezellige Brabantse gevoel. En dan denk ik aan Brabant. Want daar brandt nog licht.'

Pieter van Harberden, was verbonden aan de universiteit van Tilburg, raadslid in Goirle en voorzitter van het Platform Gezondheid en Welzijn Goirle. Zijn focus: welzijn, zorg en wonen.

“Woningen” in en om het huis

Ontdek de natuur met Roel Diepstraten

Wanneer de eerste warme zonnestrallen de tuinen beschijnen begint het lente te worden. Een echt lente gevoel krijg je pas wanneer je naar buiten gaat en het gekwetter van allerlei vogels hoort. Het vrolijke geluid van baltzende vogels vullen de lucht met geluid en leven. Helaas neemt de vogelstand, ook in onze dorpen, af.

Dorp van boven lappendeken

Als je een dorp van bovenaf bekijkt is het één grote lappendeken. Hier leven allerlei planten en dieren. Ze vinden er voedsel, water en beschutting. Je zou het als het ware als een groot natuurgebied kunnen zien. Het enige verschil is dat deze lappendeken bestaande uit tuinen, hofjes, borders en balkons niet wordt beheerd door een natuurbeheerder of overheid maar door ons zelf. Als echte landschapsarchitecten kiezen wij hoe onze tuin er uit moet komen te zien. We bepalen daarbij, wellicht onbewust, ook het leefgebied van (wilde) planten en dieren.

Zonder planten geen tuin. De definitie van een tuin is tenslotte: “een begrenst stuk grond dat met bloemen, bomen en of ge-

wassen is beplant”. Een rijke tuin herbergt hier een variatie van. Veel verschillende planten geeft op zijn beurt weer een variatie aan dieren, te beginnen bij insecten en daarop volgend vogels en andere dieren die insecten eten. In een gezonde tuin is dit bulkvoedsel voldoende aanwezig.

Eentonige beplanting kan er dus ook voor zorgen dat een grote hoeveelheid van één en de zelfde soort insect massaal kan overleven.

Denk hier bijvoorbeeld aan een tuin vol met buxus dat een leefomgeving biedt voor de buxusmot. Ideaal voor hem maar minder voor uw tuin. Het, op zichzelf mooie vlindertje, kan een hele buxustuin kaalvreten.

Eikenprocessierups

Een ander duidelijk voorbeeld is de eikenprocessierups. Nu zijn bijvoorbeeld koolmeesjes en vleermuizen goede insectenvangers. Ze kunnen plagen bestrijden. Ze hebben echter een gevarieerd voedselaanbod nodig dat niet alleen een kleine periode in het jaar aanwezig is. En je raadt het al, door variatie aan planten kan er een

variatie aan insecten worden geboden die het dieet van insecteneters aanvult. Het mes snijdt hierbij dus aan twee kanten: ten eerste geeft een variatie aan planten minder voedselaanbod aan één bepaalde soort waardoor een plaag kan worden vermeden. Ten tweede levert een diversiteit aan planten voldoende voedsel voor plaag bestrijdende predatoren.

Nestkastjes

Om de vogels een handje te helpen kunt u er natuurlijk voor kiezen om nestkastjes op te hangen.

Dit is ideaal voor soorten die in holtes broeden zoals koolmezen. Andere soorten zijn voor hun nestgelegenheid afhankelijk van onze woningen. Door verfijndere bouwtechnieken kunnen mussen, huiszwaluwen, gierzwaluwen en vleermuizen geen nesten meer bouwen in onze woningen. Voorheen deden ze dit tussen de spleten van stenen of onder dakpannen. Gelukkig zijn er allerlei verschillende nestkasten op de markt die je aan of in de gevel kunt monteren. Er zijn zelfs speciaal ontworpen dakpannen die nestgelegenheid bieden aan gierzwaluwen. Door dit soort innovaties kunnen we onze aan huis gekluisterde insecteneters een nestgelegenheid bieden.

Bomen en struiken

Gelaagdheid in de vorm van bomen en struiken geeft nog meer variatie in de tuin.

Bomen zorgen voor schaduw en verkoeling. Ook geven ze natuurlijke bemesting in de vorm van blad.

Ook dit levert een perfecte gedekte tafel voor vogels. Lijsterachtigen zoals de zanglijster en de merel, die ook voor een groot ochtendconcert zorgen, vinden op de bodem tussen deze bladeren voedsel. Door het laten liggen van bladeren wordt de bodem verrijkt met extra voedingsstoffen en wordt vocht langer vastgehouden waardoor het niet uitdroogt.

Door geen giftige stoffen te gebruiken in je tuin zorg je er voor dat de bodemgesteldheid en tevens de insectenstand verbeterd wordt.

Minilandschapje

Een gevarieerde tuin is niet alleen goed voor de vogelstand of voor het leven daarin in het algemeen. Zoals je wellicht tussen de regels door kunt lezen is een gevarieerd beplante tuin ook goed voor het tegengaan of voorkomen van de negatieve effecten van de klimaatsverandering. Het zal dan ook prima vertoeven zijn in uw eigen vorm gegeven minilandschapje. Gezamenlijk beheer van burens en dorpsbewoners kan een ideaal biotoop bieden aan allerlei planten en dieren waaronder de luidkeels baltende vogels.

Foto's:

Roel Diepstraten - Jeroen Verhelst

Leren van elkaar

COLUMN Corrie Bekkers

Allebei mijn kleinkinderen krijgen extra les: Roos omdat ze rekenen moeilijk vindt, Thijs omdat de lesstof niet moeilijk genoeg is. Maar allebei hebben ze hun eigen talenten en leren ze van elkaar.

Mijn drie kleinkinderen logeren bij mij. Na een nachtje 'slapen' rijden we zaterdag in alle vroegte negentig kilometer naar de paardrijles van Roos en ledje. De meiden verheugen zich op de belangstelling van hun neefje en van oma. Dat was niet eerder voorgekomen.

Onderweg wordt er op de achterbank druk gekletst. "Hebben jullie al topografie?", vraagt Thijs. "Hmm", doet ledje, "Ja", reageert Roos en ze somt de werelddelen op waaronder Australië. "Australië is geen wereldddeel, Australië is een land in Oceanië", doceert Thijs. "Maar dat leer je nog wel. Weet jij trouwens wat het kleinstmogelijke deeltje op aarde is?"

Gelijk volgt zijn antwoord. "Dat is een atoom en die atoom is weer opgebouwd uit protonen, neutronen en elektronen." De meiden horen het zwijgend aan. Tot Roos vraagt: "Durf jij op een paard?" "Nou...nee", aarzelt Thijs. "Paardrijden is niet mijn ding, ik ben eigenlijk een beetje bang voor paarden", bekent hij. "Ik leer het je wel", troost Roos. Als ik klaar ben met rijden mag jij een rondje op mijn pony."

We parkeren bij de manege en Roos grist haar spullen uit de kofferbak. Ze rijdt vandaag op Charlotte, best een ondeugend exemplaar. Ik sta versteld hoe vertrouwd mijn kleindochter rond haar pony scharrelt. Alsof het een knuffeldier is, borstelt ze zorgzaam zijn vacht, niet tegendraads dat vindt hij niet fijn, pulkt een pietje uit z'n oog en krabt de mest uit z'n hoeven. Ze legt het verschil uit tussen halster en hoofdstel en houdt haar vingers beschermend rond de paardentong om voorzichtig het bit in te doen. Terwijl Thijs griezelt en snel met ledje de cavia's opzoekt, springt Roos op de reuzepony. Een uur vliegt voorbij en ik roep Thijs voor een ritje in de paardenbak. Hij twijfelt maar omringd door lachende meiden is 'nee' zeggen te moeilijk. Roos helpt hem opstijgen en neemt haar pony rustig aan het leidsel voor een uitstapronde. Af en toe opkijkend vraagt ze: "Gaat het Thijs?" Thijs ziet witjes, klemt z'n benen stevig rond pony's buik en knikt. Stoer maar opgelucht eindigt het rondje en hij erkent: "Heb ik tóch iets van Roos geleerd."

Corrie Bekkers

Samen, Slagvaardig en Slim: Ons Brabant

BESTUURSAKKOORD 2020-2023 IN EEN OOGOPSLAG

Provincie Noord-Brabant

De Brabantse politiek is toe aan rust in het politiek-bestuurlijk landschap én bovenal tastbare resultaten die bijdragen aan de ontwikkeling van Brabant. Een meerderheidscoalitie is noodzakelijk, voor de aanpak van de coronacrisis en voor de aanpak van veel andere grote dossiers. Voor de uitvoering van ons bestuursakkoord stoppen we op een rijdende trein en zetten we gaandeweg een eigen nieuwe koers uit. Dat doen we:

SAMEN: We willen nadrukkelijker kijken of onze besluiten lokaal draagvlak hebben. We willen nauwer samenwerken met alle partijen in Provinciale Staten.
SLAGVAARDIG: De focus ligt op doen. Als hier lokaal draagvlak voor is, versnellen we de realisatie van een aantal van onze belangrijke grote projecten.
SLIM: We zetten in op technologische en sociale innovaties. Hierdoor ondersteunen we niet alleen de Brabantse economie, we stimuleren ook nieuwe oplossingen voor de maatschappelijke opgaven van vandaag en morgen.

DRIE HOOFDDOELLEN:

1. FIJN, VEILIG EN GEZOND BRABANT

2. CONCURREREND & ONDERNEMEND BRABANT

3. LEVENDIG BRABANT

PRINCIPES VOOR SAMENWERKING

- Wij staan voor een open en respectvolle samenleving waarin iedereen mee kan doen. Iedereen is vrij om te zijn wie hij of zij is.
- Wij laten zien wat we doen, met uitgestoken hand naar iedereen en zetten ons in voor waar we als Brabants provinciebestuur een rol hebben. Daarbij

werken we goed samen met de overheid die het dichtst bij de Brabanders staat: de gemeente.

- Wij voeren beleid dat effectief is, en ook op de lange termijn financieel houdbaar is. We stellen de kerntaken centraal.
- Als provincie stimuleren wij initiatief en innovatie als motor van vooruitgang.

- Wij hebben oog voor wat ons beleid voor mensen betekent.
- We zijn actief onderdeel van Europa.
- Wij zijn een betrouwbare partner bij de uitvoering van het Klimaatakkoord, onder voorwaarde van haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak.
- We bouwen voort op wat goed is.

ONZE KOERS:

- **Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS):** We zetten vol in op de gebiedsgerichte aanpak, zodat er 'ontwikkelruimte' blijft voor en tussen alle sectoren. We romen geen extra stikstofruimte af als dat ten koste gaat van de ontwikkelkracht van Brabant en maken met sectoren afspraken over een evenwichtige bijdrage die zij moeten leveren.
- **Aanpassing verouderde stalsystemen:** Om Brabant in beweging te houden, is het noodzakelijk en rechtvaardig de geplande verduurzaming van oude stalsystemen door te zetten. Tegelijkertijd moet er oog zijn voor het juiste tempo en voldoende draagvlak

binnen de sector. We passen daarom de datum voor het voldoen aan de emissie-eisen aan naar 1 januari 2024.

- **Vrije Tijd:** We herpositioneren de rol van de provincie op de beleidsvelden Cultuur, Sport en Vrijtijdsconomie, er komt een nieuw beleidskader Vrije Tijd.
- **Financiën:** We moeten nu scherpe keuzes maken om ook in de toekomst financieel gezond te blijven. We gaan structureel €30 miljoen besparen. De eerder aangekondigde verhoging van de motorrijtuigenbelasting verlagen we naar een indexering van 1,5% per jaar.

- **Lokaal draagvlak:** We zoeken naar nieuwe manieren om ervoor te zorgen dat draagvlak onder de Brabantse bevolking nog meer de basis vormt voor onze besluiten, bijvoorbeeld via internetconsultaties en een correctief referendum.
- **Rijdende trein:** we gaan stevig aan de slag met de uitvoering van gemaakte plannen voor de aanpak van de woningbouw en duurzame energieopwekking, het tegengaan van ondermijning en verdroging, de schaalessprong in het openbaar vervoer en het versterken van de economie.

RUIMTE EN WONEN: Heel veel Brabanders wachten op een woning, omdat zij geen passende plek hebben om te wonen. Dus gaan we ons samen met gemeenten inzetten op de goede plekken de juiste huizen te bouwen. Binnen bestaande locaties in dorpen en steden, maar ook op nieuwe plekken als dat kan en moet.

BESTUUR: We werken intensief samen met gemeenten en andere bestuurslagen aan een toekomstbestendig en krachtig openbaar bestuur dat dichtbij de Brabander staat. Leefbaarheid krijgt binnen de regio's in het bijzonder de aandacht. Lokaal draagvlak moet nog meer de basis vormen voor onze besluiten.

economische kansen van de energietransitie zijn hierbij voor ons cruciaal. We kennen geen taboes in de energiemix: ook kernenergie is welkom.

NATUUR EN MILIEU: We planten tot 2030 40 miljoen bomen en realiseren 4.500 hectare natuur voor het Natuurnetwerk Noord-Brabant. We stellen haalbare doelen en geven prioriteit aan Natura 2000-gebieden, om zo de verbinding te leggen met de BOS waardoor de natuuraanpak ook bijdraagt aan de stikstofopgave.

ECONOMIE, KENNIS EN TALENTONTWIKKELING: We gaan de internationaal concurrerende innovatieve economie verder verstevigen. We investeren daarom in technische en sociale innovaties die een bijdrage leveren aan grote maatschappelijke opgaven én die aansluiten bij de krachtige sectoren in Brabant. We zetten ons stevig in om de effecten van de coronacrisis te dempen.

LANDBOUW EN VOEDSEL: Landbouw en natuur zijn allebei van levensbelang voor een goed en gezond leven in de stad en op het platteland. Ze zijn bondgenoten, geen tegenstanders. We werken aan een goede toekomst voor beiden. We bouwen verder aan hernieuwd vertrouwen tussen de agrarische sector en de provincie.

WATER EN BODEM: We investeren de komende jaren in maatregelen om ervoor te zorgen dat we droge voeten houden en voldoende water hebben in tijden van schaarste. Daarvoor maken we met partners een plan voor een samenhangend watersysteem van rivieren, beken en bodem tot diep grondwater als geheel.

MOBILITEIT: We kiezen voor slimme oplossingen waar het kan en verbeteringen aan de infrastructuur waar het moet. Een schaalessprong in het openbaar vervoer is noodzakelijk om Brabant bereikbaar te houden. Verkeersveiligheid blijft een absolute prioriteit.

VRIJE TIJD EN ERFGOED: Vrijtijdsbesteding in combinatie met een rijk cultureel leven is een belangrijke voorwaarde voor een goed woon-, vestigings-, werk- en leefklimaat. Vanuit een scherpe keuze over onze rol positioneren we de beleidsvelden cultuur, sport en vrijtijdsconomie in het nieuwe beleidskader Vrije Tijd. Met cultureel erfgoed en de bijbehorende verhalen blijven we de geschiedenis van Brabant doorgeven aan toekomstige generaties. We gaan door met de aanpak van herbestemming van belangrijke erfgoedcomplexen.

VEILIGHEID: Het verkleinen van de impact van ondermijnende criminaliteit op de Brabantse samenleving was en blijft prioriteit. We handelen alleen daar waar de provincie duidelijk van toegevoegde waarde is.

ENERGIE: We blijven inzetten op realisatie van de afgesproken prestaties zoals overeengekomen in de Brabantse omgevingsvisie. Leveringszekerheid, draagvlak, draagkracht en het benutten van de

CHRISTOPHE VAN DER MAAT, VVD
Mobiliteit, Financiën en Organisatie

ERIC DE BIE, FVD
Energie, Erfgoed en Bestuurlijke Vernieuwing

ERIK RONNES, CDA
Ruimte en Wonen

WIL VAN PINXTEREN, LOKAAL BRABANT
Vrije Tijd, Bestuur en Veiligheid

MARTIJN VAN GRUUTHUIJSEN, VVD
Economie, Kennis & Talentontwikkeling

PETER SMIT, FVD
Water en Bodem

ELIES LEMKES-STRAVER, CDA
Landbouw, Voedsel en Natuur

"Iedereen in Brabant moet overal veilig van en naartoe kunnen bewegen."

"De provincie moet ervoor zorgen dat er voldoende draagvlak is voor beleid."

"Samen met gemeenten gaan we ons inspannen om op de goede plekken de juiste huizen te bouwen."

"Ook in de toekomst moeten we nog kunnen genieten van al het moois dat Brabant te bieden heeft."

"Brabant is en blijft een innovatieve topregio, dat is mijn topprioriteit."

"Samen met alle partijen zorgen we voor droge voeten en voldoende water in tijden van schaarste."

"Landbouw en natuur zijn bondgenoten, geen tegenstanders."

**KLEINE
KERNEN**

MAGAZINE

In print én online voor en door inwoners van Kleine Kernen

Kleine Kernen MAGAZINE

Redactie-adres: St. Josephstraat 18 5089 NK Haghorst - Telefoon 06 - 170 80 439

Mail: Info@kleinekernen.nl - Internet: www.kleiekernenmagazine.nl

Heeft u een bijdrage voor het volgende nummer!?

Mail kopij of foto's voor 1 augustus 2020 naar het redactie-emailadres info@kleiekernen.nl

Bel voor een abonnement: Tel: 06 - 50 288 170

Volg het Kleine Kernen MAGAZINE
www.kleiekernenmagazine.nl

